

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

DIŞİŞLERİ KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

4'üncü Toplantı

26 Ocak 2021 Saltı

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve trnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sayfa

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Akif Çağatay Kılıç'ın, Covid önlemleri çerçevesinde toplantının yapıldığını hatırlattığına, Covid-19'la mücadele eden Komisyon üyesine Allah şifa versin dediğine ilişkin açıklaması

2.- Komisyon Başkanı Akif Çağatay Kılıç'ın, Komisyonun bugünkü gündemine ilişkin açıklaması

3.- Komisyon Başkanı Akif Çağatay Kılıç'ın, Komisyonun bilgilendirme ve fikir alışverişinde bulunmak üzere yapacağı toplantıları Covid sürecinin kısıtlamasına ve Avrupa Birliği ile ilgili sürece ilişkin açıklaması

4.- Komisyon Başkanı Akif Çağatay Kılıç'ın, İstanbul Milletvekili Ahmet Ünal Çeviköz'ün yaptığı konuşmasında geçen bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

III.- SEÇİMLER

1.- Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklar Alt Komisyonuna üye seçimi

IV.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

1.- *Türkiye Cumhuriyeti ile Büyük Britanya ve Kuzey İrlanda Birleşik Krallığı Arasında Serbest Ticaret Anlaşması, Türkiye Ve Birleşik Krallık Hükümetleri Arasında Menşe Kurallarına Dair Ortak Bildiri, Türkiye ve Birleşik Krallık Hükümetleri Arasında Mutabakat Zaptı ve Kuzey İrlanda ile Ticarete İlişkin Olarak Türkiye Cumhuriyeti ile Büyük Britanya ve Kuzey İrlanda Birleşik Krallığı Arasında Teati Edilen Mektupların Onaylanmasının Uygun Bulunması ve Anlaşmanın Protokoller ve Eklerine İlişkin Değişikliklerin Cumhurbaşkanınca Doğrudan Onaylanmasına Dair Yetki Verilmesi Hakkında Kanun Teklifi (2/3327)*

2.- *Türkiye Cumhuriyeti ile Arnavutluk Cumhuriyeti Arasında Serbest Ticaret Anlaşması ile Kurulan Ortak Komitenin Türkiye Cumhuriyeti ile Arnavutluk Cumhuriyeti Arasında Serbest Ticaret Anlaşmasına Ek 'Menşeli Ürünler' Kavramının Tanımı ve İdari İş Birliği Yöntemlerine İlişkin Protokol II'yi Değiştiren 1/2020 Sayılı Kararının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna ve Anlaşmanın Protokoller ve Eklerine İlişkin Değişikliklerin Cumhurbaşkanınca Doğrudan Onaylanmasına Dair Yetki Verilmesine İlişkin Kanun Teklifi (2/2950)*

V.- AÇIKLAMALAR

1.- *İstanbul Milletvekili Ahmet Ünal Çeviköz'ün, Cumhuriyet Halk Partisi olarak, Dışişleri Komisyonunun dış politika oluşumunda öne çıkmasını ve dış politika formülasyonuna katkıda bulunmasını arzu ettiklerine ve Komisyonun Mısır'la ilişkileri canlandırıp dış politikamıza katkı yapma girişiminde bulunmasını somut öneri olarak gündeme getirmek istediklerine ilişkin açıklaması*

DIŐIŐLERİ KOMİSYONU

4'üncü Toplantı

26 Ocak 2021 Salı

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM DıŐıŐleri Komisyonu saat 15.47'de açıldı.

Komisyon Başkanı Akif Çağatay Kılıç,

Covid önlemleri çerçevesinde toplantının yapıldığını hatırlattığına, Covid-19'la mücadele eden Komisyon üyesine Allah şıfa versin dediğine,

Komisyonun bugünkü gündemine,

Komisyonun bilgilendirme ve fikir alışverişinde bulunmak üzere yapacağı toplantıları Covid sürecinin kısıtlamasına ve Avrupa Birliğı ile ilgili sürece,

İstanbul Milletvekili Ahmet Ünal Çeviköz'ün yaptığı konuşmasında geçen bazı ifadelerine ilişkin açıklaması,

Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklar Alt Komisyonunda boşalan üyelik için seçim yapıldı.

İstanbul Milletvekili Ahmet Ünal Çeviköz, Cumhuriyet Halk Partisi olarak, DıŐıŐleri Komisyonunun dış politika oluşumunda öne çıkmasını ve dış politika formülasyonuna katkıda bulunmasını arzu ettiklerine ve Komisyonun Mısır'la ilişkileri canlandırıp dış politikamıza katkı yapma girişiminde bulunmasını somut öneri olarak gündeme getirmek istediklerine ilişkin açıklama yaptı.

Türkiye Cumhuriyeti ile Büyük Britanya ve Kuzey İrlanda Birleşik Krallığı Arasında Serbest Ticaret Anlaşması, Türkiye Ve Birleşik Krallık Hükümetleri Arasında Menş Kurallarına Dair Ortak Bildiri, Türkiye ve Birleşik Krallık Hükümetleri Arasında Mutabakat Zaptı ve Kuzey İrlanda ile Ticarete İlişkin Olarak Türkiye Cumhuriyeti ile Büyük Britanya ve Kuzey İrlanda Birleşik Krallığı Arasında Teati Edilen Mektupların Onaylanmasının Uygun Bulunması ve Anlaşmanın Protokoller ve Eklerine İlişkin Değışikliklerin Cumhurbaşkanınca Doğrudan Onaylanmasına Dair Yetki Verilmesi Hakkında Kanun Teklifi (2/3327)

Türkiye Cumhuriyeti ile Arnavutluk Cumhuriyeti Arasında Serbest Ticaret Anlaşması ile Kurulan Ortak Komitenin Türkiye Cumhuriyeti ile Arnavutluk Cumhuriyeti Arasında Serbest Ticaret Anlaşmasına Ek 'Menşeli Ürünler' Kavramının Tanımı ve İdari İş Birliğı Yöntemlerine İlişkin Protokol II'yi Değıştiren 1/2020 Sayılı Kararının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna ve Anlaşmanın Protokoller ve Eklerine İlişkin Değışikliklerin Cumhurbaşkanınca Doğrudan Onaylanmasına Dair Yetki Verilmesine İlişkin Kanun Teklifi (2/2950)

Görüşmeleri tamamlanarak kabul edildi.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından, saat 18.05'te toplantıya son verildi.

26 Ocak 2021 Salı

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 15.47

BAŞKAN: Akif Çağatay KILIÇ (İstanbul)

BAŞKAN VEKİLİ: Ahmet Berat ÇONKAR (İstanbul)

SÖZCÜ: Sena Nur ÇELİK (Antalya)

KÂTİP: Ceyda BÖLÜNMEZ ÇANKIRI (İzmir)

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Dışişleri Komisyonumuzun 27’nci Yasama Dönemi Dördüncü Yasama Yılıın 4’üncü Toplantısını açıyorum. (*)

Toplantı yeter sayımız vardır.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Akif Çağatay Kılıç’ın, Covid önlemleri çerçevesinde toplantının yapıldığını hatırlattığına, Covid-19’la mücadele eden Komisyon üyesine Allah şifa versin dediğine ilişkin açıklaması

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Değerli arkadaşlar, çok değerli Komisyon üyelerimiz, değerli milletvekillerimiz, Komisyonumuza bugün katılım sağlayan Değerli Bakan Yardımcımız ve bürokrat arkadaşlar; hepiniz hoş geldiniz.

Öncelikle, geçen toplantılarda yaptığımız gibi Covid önlemleri çerçevesinde toplantı yaptığımızı tekrar hatırlatarak basın mensubu arkadaşlar görüntülerini aldıktan sonra bize müsaade etsinler lütfen. Aynı şekilde, ricamız olarak tekrarlıyorum, son 3 toplantımızda yaptığımız gibi sadece milletvekillerimizin içeride bulunması konusunda aynı şekilde devam etmemizi rica ediyorum. Dolayısıyla, toplantı esnasında sadece milletvekili arkadaşlarımızın içeride bulunmasını ve pencerelerin de açık tutulacak olmasını hatırlatıyorum.

Bu arada bir üyemizin daha Covid’le mücadele ettiğini öğrendim, durumu şu anda iyiymiş, elhamdülillah; Kamil Hocanın herhâlde bir mücadelesi olmuş, iyiye gidiyormuş, Allah şifa versin. Geçirenlerimize de tekrar geçmiş olsun diyorum, Covid’le mücadele içerisinde olan tüm vatandaşlarımıza ve tüm sevdiklerimize Allah acil şifalar versin diyorum.

III.- SEÇİMLER

1.- Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklar Alt Komisyonuna üye seçimi

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Gündemimize geçmeden önce, Komisyonumuz bünyesinde faaliyet gösteren Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklar Alt Komisyonunda boşalan ve Adalet ve Kalkınma Partisi Grubuna düşen üyeliğe İstanbul Milletvekili Sayın Hasan Turan’ın getirilmesini oylarımıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Hayırlı olsun.

Zafer Bey, size de alt komisyon çalışmalarınızda Hasan Bey’le çalışmalarınıza devam ederek başarılar diliyorum.

Şimdi gündemimize geçiyoruz.

(*) Coronavirüs salgını sebebiyle toplantı salonundaki Başkanlık Divanı üyeleri, milletvekilleri, katılımcılar ve görevli personel maske takarak çalışmalara katılmaktadır.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

2.- Komisyon Başkanı Akif Çağatay Kılıç'ın, Komisyonun bugünkü gündemine ilişkin açıklaması

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Bugün 2 uluslararası anlaşmayı görüşmeyi planlıyoruz. Gündemimizin ilk sırasında Türkiye Cumhuriyeti ile Büyük Britanya ve Kuzey İrlanda Birleşik Krallığı Arasında Serbest Ticaret Anlaşması, Türkiye ve Birleşik Krallık Hükümetleri Arasında Menşe Kurallarına Dair Ortak Bildiri, Türkiye ve Birleşik Krallık Hükümetleri Arasında Mutabakat Zaptı ve Kuzey İrlanda ile Ticarete İlişkin Olarak Türkiye Cumhuriyeti ile Büyük Britanya ve Kuzey İrlanda Birleşik Krallığı Arasında Teati Edilen Mektupların Onaylanmasının Uygun Bulunması ve Anlaşmanın Protokoller ve Eklerine İlişkin Değişikliklerin Cumhurbaşkanınca Doğrudan Onaylanmasına Dair Yetki Verilmesi Hakkında Kanun Teklifi bulunmaktadır.

Gündemimizin 2'nci sırasında ise Türkiye Cumhuriyeti ile Arnavutluk Cumhuriyeti Arasında Serbest Ticaret Anlaşması ile Kurulan Ortak Komitenin Türkiye Cumhuriyeti ile Arnavutluk Cumhuriyeti Arasında Serbest Ticaret Anlaşmasına Ek 'Menşeli Ürünler' Kavramının Tanımı ve İdari İş Birliği Yöntemlerine İlişkin Protokol II'yi Değiştiren 1/2020 Sayılı Kararının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna ve Anlaşmanın Protokoller ve Eklerine İlişkin Değişikliklerin Cumhurbaşkanınca Doğrudan Onaylanmasına Dair Yetki Verilmesine İlişkin Kanun Teklifi yer almaktadır.

Tekrar hatırlatıyorum: Değerli milletvekillerimizin sadece kendilerinin içeride bulunup tüm danışman, özel kalem arkadaşların veya sekreteryada çalışan arkadaşlarımızın müsaadesini istiyoruz.

Gündemimizin 1'inci maddesine geçiyoruz.

IV.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

1.- Türkiye Cumhuriyeti ile Büyük Britanya ve Kuzey İrlanda Birleşik Krallığı Arasında Serbest Ticaret Anlaşması, Türkiye Ve Birleşik Krallık Hükümetleri Arasında Menşe Kurallarına Dair Ortak Bildiri, Türkiye ve Birleşik Krallık Hükümetleri Arasında Mutabakat Zaptı ve Kuzey İrlanda ile Ticarete İlişkin Olarak Türkiye Cumhuriyeti ile Büyük Britanya ve Kuzey İrlanda Birleşik Krallığı Arasında Teati Edilen Mektupların Onaylanmasının Uygun Bulunması ve Anlaşmanın Protokoller ve Eklerine İlişkin Değişikliklerin Cumhurbaşkanınca Doğrudan Onaylanmasına Dair Yetki Verilmesi Hakkında Kanun Teklifi (2/3327) (**)

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Türkiye Cumhuriyeti ile Büyük Britanya ve Kuzey İrlanda Birleşik Krallığı Arasında Serbest Ticaret Anlaşması, Türkiye ve Birleşik Krallık Hükümetleri Arasında Menşe Kurallarına Dair Ortak Bildiri, Türkiye ve Birleşik Krallık Hükümetleri Arasında Mutabakat Zaptı ve Kuzey İrlanda ile Ticarete İlişkin Olarak Türkiye Cumhuriyeti ile Büyük Britanya ve Kuzey İrlanda Birleşik Krallığı Arasında Teati Edilen Mektupların Onaylanmasının Uygun Bulunması ve Anlaşmanın Protokoller ve Eklerine İlişkin Değişikliklerin Cumhurbaşkanınca Doğrudan Onaylanmasına Dair Yetki Verilmesi Hakkında Kanun Teklifi.

(2/3327) esas numaralı Kanun Teklifi 6 Ocak 2021 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulmuş ve 8 Ocak 2021 tarihinde Komisyonumuza havale edilmiştir.

İlk sözü Dışişleri Bakanlığı temsilcisine vermek istiyorum.

Yavuz Selim Bey, buyurun.

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI YAVUZ SELİM KIRAN – Sayın Başkanım, Komisyonumuzun değerli üyeleri; Dışişleri Komisyonumuzun 2021 yılındaki bu ilk toplantısının hayırlara vesile olmasını diliyoruz. Bu vesileyle Komisyonumuzun değerli üyelerinin yeni yılını da tebrik ediyor, 2021'in milletimize ve tüm insanlığa sağlık, barış ve huzur getirmesini temenni ediyoruz.

(**) (2/3327) esas numaralı Kanun Teklifi tutanağa eklidir.

Hepimizin malumu olduğu üzere, İngiltere'yle yüzyıllara dayanan ilişkilerimizin geleceğine yön verecek önemli bir anlaşmayı görüşüyoruz. Tabii, İngiltere'yle pek çok ikili ve bölgesel, küresel meselede ortak bir pozisyona, pozitif bir gündeme sahibiz ama son dönemde ilişkilerimizde öne çıkan iki pozitif gündem oldu. Tabii, şu anda görüştüğümüz serbest ticaret anlaşması bunların başında geliyor ama tabii, son dönemde yine, spor camiamızın da yakından takip ettiği, Mesut Özil'in Fenerbahçe'ye transferi ayrı bir gündem oluşturdu. Bu vesileyle Fenerbahçelileri de tebrik ediyoruz.

Küresel ve bölgesel konularda ortak bir vizyona sahip olduğumuz bir ülke İngiltere. Terörizmle mücadele başta olmak üzere, güvenlik konularında aramızda güçlü bir diyalog ve iş birliği var. 15 Temmuz hain darbe girişimi sonrası ülkemize Avrupa'dan ilk destek ziyaretini İngiltere'nin o dönemki Avrupa'dan sorumlu Devlet Bakanı gerçekleştirmişti. Yine, NATO içerisinde en yakın iş birliği içinde olduğumuz ülkelerden birisi İngiltere. Savunma sanayisi alanındaki iş birliğimiz de özel bir öneme sahip. Liderlerimiz arasındaki yakın ve samimi diyalog, iş birliğimizin güçlenmesine katkı sağlıyor.

Sadece hükümetlerimiz arasında değil, toplumlarımız arasında da güçlü bağlar var. İngiltere'de yarım milyona yakın dinamik ve etkin bir vatandaş topluluğumuz bulunuyor. İngiltere'nin AB'den çıkması sürecinde vatandaşlarımızın Ankara Anlaşması'ndan kaynaklanan haklarını güvence altına almak amacıyla yoğun bir çalışma yürüttük. Bu konuda kurduğumuz çalışma grubu 3 toplantı gerçekleştirdi. Ülkenin yeni göç mevzuatının ne şekilde uygulanacağını ayrıntılı olarak ele aldık. Yine, ülkenin Avrupa Birliğinden ayrıldığı 31 Aralık 2020 tarihine kadar çalışma izni başvurusu yapan vatandaşlarımızın ve aile bireylerinin Ankara Anlaşması kapsamındaki haklarını güvence altına aldık. Böylece, vatandaşların bu süreçten olumsuz etkilenmesinin önüne geçmiş olduk.

Turizm alanında da İngiltere'yle yine önemli bir iş birliğimiz var. 2019 yılında yaklaşık 2,5 milyon İngiliz turist ülkemizi ziyaret etmişti. Salgın döneminde dahi 800 bin İngiliz turisti ülkemizde ağırladık, salgına rağmen İngiliz vatandaşlarının ülkemize olan ilgisi devam etti. Salgın öncesinde haftalık 91 sefer sayımızın bulunduğu İngiltere'yle yoğun bir beşeri ilişkiye sahibiz.

İş insanlarımızın ve şirketlerimizin faaliyetleri salgına rağmen aynı şekilde, hız kesmeden devam ediyor. İngiltere şu anda ülkemizin en büyük ihracat pazarı. Avrupa'da Almanya'dan sonra en büyük ticaret ortağımız. Aramızdaki ilişkilerde ticaretin önemli ve vazgeçilmez bir yeri var. Aynı zamanda, malumunuz, İngiltere küresel ekonominin de merkezlerinden birisi. Avrupa Birliğinden çıkmaya karar verse de Avrupa'nın çok önemli bir parçası olmaya devam edecek bu ülke. Sadece AB bakımından değil, küresel ölçekte etkileri bulunan Brexit bizim de yakından takip ettiğimiz bir süreçti. İngiltere bu süreçte dünyadaki ticaret ağını muhafaza edebilmek için 30'u aşkın ülkeyle serbest ticaret anlaşmaları imzaladı. Aynı zamanda, Avrupa Birliğiyle de kapsamlı bir ekonomik ve ticari iş birliği anlaşması müzakere etmeye başladı. Bizim için en büyük ihraç pazarımızda gümrük birliğinden kaynaklanan haklarımızı, kazanımlarımızı korumak çok önemliydi. Serbest ticaret anlaşması müzakerelerine bu anlayışla 2017 yılında başladık, 5 müzakere turu ve 50'den fazla teknik toplantı gerçekleştirdik. Bu yoğun müzakerelerin ardından 29 Aralık 2020 tarihinde kapsamlı bir serbest ticaret anlaşmasını hayata geçirdik, imzaladık. Sayın Ticaret Bakanımız ve İngiltere'nin Ankara Büyükelçisi imzaladı; yine, İngiltere'nin Uluslararası Ticaret Bakanı da video konferans aracılığıyla bu törene katıldı. Bu anlaşma, hiç şüphesiz, gümrük birliğinden sonraki en önemli ticari anlaşmamız. Burada şu hususu özellikle vurgulamak isterim: İngiltere 2001 yılından bu yana dış ticaretimizde fazla verdiğimiz bir ülke, 2020 yılında ticaret hacmimiz 17 milyar dolar seviyesine erişti, bunun 11 milyar dolardan fazlasını ihracatımız oluşturuyor. Hedefimiz, ticaret hacmimizi kısa süre içinde 20 milyar dolar seviyesine çıkarmak. Sadece ticaret değil, yatırım da İngiltere'yle ekonomik ilişkilerimizin önemli bir boyutu. Yurt dışı yatırımlarımızın yaklaşık yüzde 10'u İngiltere'de, 56 firmamız bu ülkede faaliyet gösteriyor. İngiltere

ise yaklaşık 12 milyar dolara varan yatırımlarıyla Türkiye'ye en fazla doğrudan yabancı yatırımında bulunan 3'üncü ülke konumunda. Aramızdaki bu yoğun yatırım ilişkisinin ve ticari bağlarımızın temel çerçevesini gümrük birliği oluşturuyordu. Eğer İngiltere'nin AB tek pazarından ayrılmasından sonra serbest ticaret anlaşması imzalamamış olsaydık ekonomik ilişkilerimizde bazı sorunlarla ve olumsuz durumlarla karşılaşabilecektik, ihraç ettiğimiz ürünlerin yaklaşık yüzde 75'ine ilave gümrük vergisi uygulanacaktı. Ticaret Bakanlığımızın hedef ülkeler arasında yer verdiği İngiltere'ye ihracatımızda 2,4 milyar dolarlık bir kayba uğrayabilecektik. Böyle bir kayba uğramamak için gümrük birliği yükümlülüklerimize uygun olarak İngiltere'nin AB'den ayrılmasıyla eş zamanlı biçimde bir serbest ticaret anlaşması imzalamamız elzemdi.

Burada özellikle altını çizmek isterim ki İngiltere, AB'den ayrılmasına ilişkin imzaladığı anlaşmanın ardından ilk serbest ticaret anlaşmasını ülkemizle imzaladı. Bu anlaşma temelde malların ticaretini düzenliyor. İngiltere'ye ihracatımızın yüzde 95'ini oluşturan sanayi ürünlerinde gümrük vergileri sıfırlanıyor. Bu anlaşmayı yapmamış olsaydık ihracatımızın yarısından fazlasını oluşturan hazır giyim, otomotiv ve beyaz eşyada yüzde 10 ila 14 oranında gümrük vergileri uygulanacaktı. 600 milyon dolarlık ihracatla İngiltere, gıda sektörümüz için de önemli bir pazar. Anlaşmayla, tarım ürünlerinin büyük bölümünde gümrük birliğinin tanıdığı muafiyetler korunmuş oluyor. Tarım ve işlenmiş tarım ürünlerinde Avrupa Birliği ile aramızdaki tavizler ölçeklendirilerek İngiltere'yle yeni ticari ilişkilerimize de yansıtılmış oldu. Buna göre, Avrupa Birliği ile aramızdaki tarife kontenjanlarımızı İngiltere'ye gıda ihracatımızın AB içindeki payını göz önüne alarak yüzde 17 oranında ölçeklendirmiş olduk. Serbest ticaret anlaşmasıyla, gıda ihracatımızın yüzde 98'inde çeşitli muafiyet veya tavizlerle tercihli bir rejim tesis etmiş oluyoruz. Özellikle, tarımsal ihracatımızın önemli bölümünü oluşturan kuru meyve ve sert kabuklu meyvelerde gümrük birliği kapsamındaki muafiyetler bu anlaşmaya tamamen yansıtıldı. Böylece, gıda sektörümüzün ihracatında herhangi bir kayba uğramanın önüne geçmiş olduk. Anlaşmada yer alan en önemli konulardan birisi de ticaretimizde menşe beyan sistemine geçilmesi. Böylece ihracatçılarımız fatura üzerinden menşe beyanını kendisi yapacak, ayrıca resmî makam onayı gerekmeyecek. Önümüzdeki dönemde, serbest ticaret anlaşmasının hizmetler ve yatırımları da içerecek şekilde genişletilmesi konusunda İngiltere'yle mutabıkız, en kısa sürede anlaşmayı daha kapsamlı bir hâle getirmek için müzakerelere başlamayı öngörüyoruz.

İngiltere, bildiğiniz üzere, serbest ticaret anlaşmasını 1 Ocak 2021 tarihinde geçici olarak uygulamaya başladı; böylece ihracatçılarımız herhangi bir kayba uğramadı. Ülkemizde geçici uygulama mümkün olmadığı için tavizli vergi oranlarının ithalatçılarımızdan teminat alınması yoluyla serbest ticaret anlaşmasının işletilmesi yöntemini benimsedik. Bu çerçevede 3350 sayılı Cumhurbaşkanı Kararı'yla yürürlüğe giren ithalat rejim kararına teminat uygulanmasına izin veren geçici madde ekledik.

Bu anlaşmanın önemi, sadece ihracatçılarımızın gümrük vergilerinden muaf olmasıyla da sınırlı değil, aynı zamanda küresel tedarik zincirindeki yerimizi de güçlendireceğiz. İhracatçılarımız anlaşmayla Avrupa Birliği ülkeleri girdilerini veya işçiliğini kullanmaya devam edebilecekler. Aynı zamanda, başka serbest ticaret anlaşmalarımızda bulunmayan tolerans kuralıyla, belirli koşulları karşılamak kaydıyla, üçüncü ülke girdilerini de kullanabilecekler. Bu anlaşma özellikle otomotiv, beyaz eşya, elektronik gibi ürünlerde tedarik ağınıza korumamıza ve güçlendirmemize ciddi katkı sağlayacak. Coronavirus salgını sonrasında küresel tedarik zincirlerinde yaşanması muhtemel değişiklikler hepimizin malumu. Bu değişikliklerden ülkemizin avantaj elde edebilmesi bakımından serbest ticaret anlaşmalarının önemi de çok büyük. İmzaladığımız bu anlaşma, en kapsamlı serbest ticaret anlaşmamız olması bakımından da önemli.

Anlaşmayla dünyanın 5'inci büyük ekonomisi olan İngiltere pazarına giriş koşullarımızı güvence altına aldık. Gelecekte yatırımları da içerecek kapsamlı bir ekonomik iş birliğinin temel çerçevesini çizmiş olduk. Şirketlerimizin üçüncü ülkeler karşısında rekabet güçlerinin olumsuz etkilenmesini önledik. Tedarik zincirlerindeki yerimizi koruduk.

Stratejik nitelikteki bu anlaşmanın onaylanması konusunda yüce Meclisimizin desteğini bekliyor, saygılarımı sunuyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Teşekkür ediyorum Yavuz Bey.

Şimdi de Ticaret Bakanlığı temsilcisi Hüsnü Dilemre Bey, buyurun.

TİCARET BAKANLIĞI ULUSLARARASI ANLAŞMALAR VE AVRUPA BİRLİĞİ GENEL MÜDÜRÜ HÜSNÜ DİLEMRE – Ben çok kısa olarak bir iki hususun altını çizeceğim. Sayın Bakan Yardımcımız detaylı bilgi verdi, onun dışında sorularınız olursa cevaplamaya hazırım.

Söz konusu serbest ticaret anlaşması, gümrük birliği ve tarımdaki serbest ticaret anlaşması ilişkisinin Brexit'le sona ermesi sonrasında firmalarımızın bugüne kadar istifade ettiği gümrük birliğinden kaynaklı avantajlı zemini sürdürmenin tek aracıydı ve yapıldı, imzalandı. Bu çerçevede Avrupa Birliğiyle aynı anda, 1 Ocakta anlaşmayı yürürlüğe koyduk. Dolayısıyla, ihracatçılarımızın, girişimcilerimizin herhangi bir hak kaybı olmamasına yoğun gayret sarf edildi 2020'de ve bu yapıldı.

Onun dışında, şu anda, Birleşik Krallık'ta da bizde de biraz önce Sayın Bakan Yardımcımızın da ifade ettiği gibi uygulama geçici olarak sürdürülmektedir. Avrupa Birliğinde de şu anda uygulama 28 Şubat 2021'e kadar geçici olarak uygulanmakta ve bilahare parlamentoda, konseyde ve komisyonda gerekli işlemler tamamlandıktan sonra yürürlüğe girecektir. Biz de ithalatta yaptığımız teminat kesintilerinin hepsini -sizler eğer anlaşmanın yürürlüğe girmesini uygun görürseniz- tekrar iade edeceğiz. Sizlerin onayı olmadan başlatmış olmadık ancak 1 Ocak itibarıyla Avrupa Birliğinden geri kalmamak üzere İngiltere'nin de yapmaya hazır olması çerçevesinde anlaşma bizim açımızdan da teminat kaydıyla, teminatların alınması kaydıyla yürürlüğe girmiştir. Bu konuda, menşe konusunda bir gelişme yakın zamanda bekliyoruz, o konuda da bilgi vermeye hazırım.

Ayrıca, Avrupa Birliğiyle mevcut gümrük birliği ve tarım düzenlemelerinde yer alan hak ve yükümlülükler aynı şekilde ikili düzeyde hükme bağlanmıştır. Hatta belirli tarım ürünlerinde, malum işlenmiş tarım ürünlerindeki Avrupa Birliğinin kendine özgü sisteminin dışına çıkması hasebiyle, İngiltere'nin vergi yapısındaki değişikliklere bağlı olarak, Türkiye bazı avantajlar da elde etmiştir.

Arz ederim.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Evet, teşekkür ediyorum.

Şimdi söz almak isteyen veya soru sormak isteyen Komisyon üyelerimiz varsa önce onlara söz vereceğim.

Ünal Bey, buyurun.

AHMET ÜNAL ÇEVİKÖZ (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Yeni yılın ilk oturumunda değerli Komisyon üyelerimizi ve bugün Komisyonumuza katılan, başka komisyonlardan gelen değerli milletvekillerimizi, elbette bakanlıklardan gelen yetkilileri saygıyla selamlıyorum, hepinize iyi bir yeni yıl diliyorum.

Fevkalade önemli bir anlaşmayı görüşüyoruz. Bu anlaşmayı uzun zamandan beri de takip ediyorum. Türkiye ile Birleşik Krallık arasındaki ticari ilişkiler son yıllarda önemli bir ilerleme kaydetti. Her ne kadar verilen rakamlarla benim duyduğum rakamlar arasında fark varsa da ki onu da paylaşayım: Benim İngiliz Ticaret Odasından duyduğum kadarıyla ikili ticaret hacmimiz 19 milyar

paunt. 19 milyar paunt aslında çok önemli bir rakam çünkü ben en son Birleşik Krallık'tan ayrılırken, 2014 yılında büyükelçiliğim sona erdiğinde 10 milyar paunt civarındaydı, dolayısıyla çok ilerlediği belli. Birleşik Krallık bizim 2'nci ihracat pazarımız ve aynı zamanda, Avrupa Birliğinde ticaret hacmi açısından lehimize denge olan yegâne Avrupa Birliği üyesi; bu da fevkalade önemli. Bu anlaşmanın Birleşik Krallık'ın Norveç, İsviçre, Japonya ve Kanada'dan sonra imzaladığı 5'inci büyük serbest ticaret anlaşması olduğunu da vurgulamak lazım. Bu da aslında bu görüşmeleri yapan heyetlerimizin ne kadar başarılı olduğunu gösteriyor. Anlaşmanın tabii ki çok ayrıntılı, çok önemli teknik detayları var. Onun için, başka komisyonlardan gelen değerli milletvekili arkadaşlarımız da var. Onlar da anlaşmanın ayrıntılarıyla ilgili olarak eminim bazı sorular soracaklardır.

Ben işin siyasi boyutuyla ilgili olarak bir iki kelime söylemek isterim. Birleşik Krallık'ın Brexit sonrası Avrupa Birliğinden ayrılması elbette bir serbest ticaret anlaşmasını görüşüyoruz ve ikili ticari ilişkiler açısından bizim önemli bir kayba uğramadan bu ilişkileri sürdürmemize yardımcı olacak ama siyasi açıdan bazı sıkıntılarla karşılaşacağımızı unutmamak lazım. Zira bizim Avrupa Birliği üyeliğimizi en çok destekleyen ve Avrupa Birliği içinde de Türkiye'ye en müzahir olan ülkelerin başında Birleşik Krallık geliyordu. Şimdi bundan sonra Brüksel'de, o kulübün içindeki tartışmalarda Birleşik Krallık gibi bize bu şekilde destek verecek bir ülkenin kaldığını söylemek biraz zor; bu önemli bir kayıp. Ancak bunun dışında siyasi bakımdan da önemli bir kazanç elde ettiğimizi söyleyebiliriz. O da ileriye dönük olarak Kıbrıs meselesiyle ilgili gündeme getirilebilir. Onu şu açıdan vurgulamak isterim: Biliyorsunuz, Türkiye, Yunanistan ve Birleşik Krallık, Kıbrıs'taki 1960 Zürih ve Londra Anlaşmalarıyla kurulan sistemin 3 garantör ülkesinden biridir. Ancak bu garantörlük statüsüne rağmen, Avrupa Birliği üyesi olması nedeniyle, özellikle de 2004 yılından itibaren Güney Kıbrıs Rum Yönetiminin Avrupa Birliği üyeliğine kabul edilmesi nedeniyle, Birleşik Krallık bu garantörlük statüsünü çok öne çıkartarak kullanabilen ve Avrupa Birliğinin genel politikalarına direnebilen bir ülke olamamıştı. Bugün Brexit sonrası Birleşik Krallık'ın Kıbrıs konusunda artık Avrupa Birliği kararlarıyla kendini bağlı tutmama ihtimali artmıştır ve bu da bizim Kıbrıs politikasında belki Birleşik Krallık'la daha yakın bir işiştare yapmamıza yardımcı olacaktır.

Bir kişisel değerlendirmemi de burada yine vurgulamadan geçemeyeceğim. Bu, biraz evvel söylediğimle belki çelişkili gibi gözükecek ama bunu da kendi kafamda çözemediğim için burada da paylaşmak isterim. Her ne kadar Birleşik Krallık Avrupa Birliğinden çıktıktan sonra bazı konularda Türkiye'ye daha yakın hareket edebilme imkânına kavuşacaksa da Birleşik Krallık'ın en önemli ticaret ortakları yine Avrupa Birliğindedir ve Avrupa'nın önemli 2 ülkesi Almanya ve Fransa bunların başında gelmektedir. Dolayısıyla, önümüzdeki dönemde Avrupa Birliği ile Türkiye arasındaki ilişkilerin sıkıntılı bir süreç geçirmesi veya herhangi bir yaptırımla karşılaşmamız hâlinde Almanya ve Fransa'yla olan ilişkilerini Birleşik Krallık gözetmek durumunda kalacak ve bu konuda da bazı tereddütlerle karşı karşıya kalabilecektir. Bunu da şimdiden en azından bir endişe olarak belirtmek isterim.

Tabii ki bugün konuşmakta olduğumuz anlaşmanın iyi uygulanabilmesi ve başarılı bir sonuca ulaşması 2 önemli gelişmeye daha bağlı: Birincisi, Birleşik Krallık'ın Avrupa Birliğiyle olan ilişkilerini tanımlayacak olan BREXİT sonrası düzenlemenin sonuca erişmesi çünkü daha çok uzun bir süreç var önümüzde, aşağı yukarı beş yıllık bir adaptasyon süresi var ve bu süre zarfında da çeşitli mekanizmalar devreye girecek.

İkincisi de Türkiye'nin Avrupa Birliğiyle gümrük birliği ilişkisi. Bu ikisindeki gelişmeler birbirine paralel ve birbirini destekleyici ölçüde devam ettiği müddetçe Birleşik Krallık'la imzalanan serbest ticaret anlaşmasının Türkiye'nin en önemli kazançlarından biri olacağını şimdiden belirtmek mümkündür.

Çok teşekkür ederim.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Teşekkür ediyorum Ünal Bey.

Mehmet Bey, buyurun.

MEHMET GÜZELMANSUR (Hatay) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Öncelikle yeni yılın ilk toplantısı hepimize hayırlı uğurlu olsun diyorum.

Şimdi, bildiğiniz gibi İngiltere, Türkiye ile Avrupa Birliği arasında imzalanan 1963 tarihli Ankara Anlaşması'nın gereğini yerine getiren ülkelerden biriydi. Bu anlaşmayla Türk vatandaşları İngiltere'de iş kurabiliyor ve çalışma hakkı alabiliyorlardı. Bu anlaşmanın sağladığı yolla 65 bini son sekiz yılda olmak üzere, toplam 100 bin Türk vatandaşımızın İngiltere'ye gidip yerleştiği ve iş kurduğu söyleniyor. Ancak İngiltere BREXİT'le AB'den ayrılınca anlaşmanın taraflarından biri olmaktan da çıktı. Dolayısıyla, 31 Aralık 2020 tarihi itibarıyla da bu yol kapanmış oldu. Dolayısıyla, burada vatandaşlarımız için bir hak kaybı var.

Sayın Bakan Yardımcıma sormak istiyorum: Şimdi, görüşmekte olduğumuz anlaşma sürecinde, bu konu gündeme getirildi mi ya da bu anlaşma görüşmelerinden ve sürecinden bağımsız bir şekilde vatandaşlarımızın İngiltere'de iş kurma ve çalışma hakkının Ankara Anlaşması'nda olduğu gibi devam edebilmesi için herhangi bir formül var mıdır, böyle formüller aranıyor mu? Bu konuda bilgi verirseniz mutlu olurum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Teşekkür ediyorum Mehmet Bey.

Serpil Hanım, buyurun.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Ben, hazır Bakan Yardımcımız buradayken yurt dışıyla ilgili bir konuyu gündemleştirmek istiyorum. Öncelikle, ben de herkesin yeni yılının sağlık, refah, barış, demokrasi içinde geçmesini dilerim.

Şimdi, iki gün önce İstanbul'daydım ve Kayı İnşaat işçilerinin eylemine katıldım, onların sorunlarını dinledim. Cezayir'de bir inşaat firması Kayı İnşaat, bilirsiniz, belki sizin de gündeminizdedir Sayın Bakan Yardımcısı. Bu arkadaşlar kum fırtınalarında çalışmışlar ve hak edişlerini alamadıkları için iki yıldır mücadele ediyorlar. Bu firma, iflas ettiğini ve firmanın da mal varlığı olmadığını iddia ederek yaklaşık 300 işçinin hak edişlerini ödemiyor. Bu işçiler uzun bir süredir Cezayir'de de eylem yaptılar, grev yaptılar, hatta grevlerinin altmışıncı gününde, Sayın Cumhurbaşkanı, bu firmanın sahibine Coşkun Yılmaz'a başarılı iş adamı ödülünü verdi. Bu firma sahibi birçok kere ödeme yapacağını işçilere söylediği hâlde gerçekleştirmedi, hâlâ gerçekleşmiş değil ve bu insanlar pandemi koşullarında ve ekonomik kriz koşullarında haklarını arıyorlar fakat firmanın ve firma sahibi Coşkun Yılmaz'ın reel ticari yaşamından çok farklı bir şekilde firma mal varlığını gösterdiği için de haklarını alamıyorlar. Bu konuda Dışişleri Bakanlığının da biraz sorumluluk alabileceğini düşünüyoruz. Buna zaten Anayasa, yasalar da izin veriyor.

Hemen ben size hatırlatmak isterim: Örneğin Anayasa'nın “Yabancı ülkelerde çalışan Türk vatandaşları” başlıklı 62'nci maddesi burada, Türkiyeli vatandaşların da haklarının korunması gerektiğini söylüyor ki zaten biz, eğer bu serbest ticaret anlaşmaları gibi şeyleri tartışıyorsak, ulusal çıkarları tartışıyorsak... Zaman zaman ben size de soruyorum “Bu ulusal çıkarlar kimin ulusal çıkarları?” diye. Acaba işçiler burada nerede duruyor, çalışanlar nerede duruyor? Bu açıdan Dışişleri Bakanlığı inisiyatif alabilir mi, ne yapabiliriz bu arkadaşların haklarını hemen, süratle alabilmeleri için? Örneğin

Pakistanlı ve Vietnamlı işçiler de aynı firmada mağdur olmuşlar fakat bu ülkelerin hükümetleri devreye girerek işçilerin haklarını almışlar. Biz de Kayı İnşaat işçilerinin sorunlarını hızlı bir şekilde çözebilir miyiz? Bu konuda sizden somut bir şeyler alabilirsem onlara da müjde verebiliriz. Acaba, örneğin, işçilerle görüşebilir misiniz ve çözüm için neler önerebilirsiniz?

Bu maddeyle, gördüğümüz maddeyle ilgili olarak da belki burada hani bir daha söz almamak adına şöyle söylemek isterim: Bu maddede en önemli sorunun aslında bir kere daha Türkiye Büyük Millet Meclisinin yetkilerinin Cumhurbaşkanına verilmesi yani güçler ayrılığı ilkesi ve halk iradesinin temsilinin tanınmaması ya da devredilmesi. Bu anlayışın son derece antidemokratik ve yanlış olduğunu düşünüyoruz ve hani buna her zaman itiraz ettiğimiz gibi burada da söylüyoruz. Yani bu irade teslim edilemez, bu nokta son derece yanlıştır.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Teşekkür ediyorum.

Komisyon üyelerimizden başka kimsenin talebi yoksa Sibel Hanım’a söz vereceğim.

Sibel Hanım, buyurun.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Bütün katılımcıları ben de saygıyla selamlıyorum.

Sadece benim mi dikkatimi çekti? Konuşma gündemini söylerken anlaşmanın Cumhurbaşkanına yetki devri noktasında söylediniz. Zaten anlaşma metninin yürürlük maddesi bu anlaşmanın yürürlük yetkisini Cumhurbaşkanına devrediliyor. Hani bu aradaki fark nedir? Bunu Sayın Başkana sormak istiyorum.

Ben, Avrupa Birliği alanında çalışıyorum ve özellikle de ticari politikalar alanında çalışan bir akademisyenim. Gümrük Birliği Anlaşması, Türkiye'nin Avrupa Birliği ilişkisinde önemli dönüm noktası olan bir anlaşmadı yani bir kırılma noktası ilişkilerimizde ve bugüne geldiğimizde de detaylı bir şekilde güncellenmeye ihtiyacı olan bir anlaşma ve Avrupa Birliğiyle şu an yaşadığımız ilişkilerin de temel noktasında bizim Gümrük Birliği Anlaşması'nı güncelleme tartışmamız var. Ama bu anlaşmanın güncellenmesi koşulu tabii ki Türkiye'nin hızla geriye gittiği son dönemlerde, Kopenhag siyasi kriterlerinde bir aşama kaydetmesine ve hızlı bir reform sürecine -o müzakerelere başladığımız 2005 yılı dönemindeki hızlı reform sürecine- ve kazanımlarımızı, şu an, o kaybettiğimiz hukuk ve adalet noktasındaki kazanımlarımıza tekrar hızlıca geri dönmemiz noktasında... Ve bu anlaşmanın güncellenmesi tartışılırken tabii ki İngiltere'nin Avrupa Birliğinden ayrılması sürecinde bizim de 2016'dan itibaren hızlı bir şekilde İngiltere'yle olan ticari ilişkilerimizi kapsamlı bir şekilde bir anlaşmaya dönüştürmemiz gerekiyordu. Ben de yakından takip ettim ve 2017'den itibaren Ticaret Bakanlığı her Meclise geldiğinde bu anlaşmanın kapsamını, detayını. Çünkü bu anlaşma şöyle önemli: Bizim Avrupa Birliğiyle ilişkilerimizde, ticaret ilişkilerimizde hızla güncellememiz gereken Gümrük Birliği Anlaşması açısından da her iki taraf açısından da örnek, model bir anlaşma olabilir mi acaba? Hani gümrük birliğinde bizim güncelleme noktasında ki özellikle tarım, işlenmiş tarım ürünleri, sanayi, hizmetler sektörü, kamu alımları gibi noktalarda şu anki imzaladığımız STA'yla bunlara bir örnek model oluşturabilir miyiz tartışması var. Ancak, şimdi anlaşmaya baktığımız zaman, Sayın Ticaret Bakan Yardımcısı da bilgi verdiğinde, bu anlaşma sadece var olan ilişkiyi, Türkiye-İngiltere arasındaki gümrük birliği sürecindeki koşulları aynen koruyor ama diğer o bizim özellikle Avrupa Birliğinden elde etmeye çalıştığımız kazanımlarımız ve güncellenmesini ısrarla istediğimiz alanları kapsamıyor; hizmetler alanı ve işlenmiş tarım ürünleri alanı. Tarım ürünlerinde Sayın Bakan Yardımcısının söylediği

kadarıyla bir revizyon yapılmış ama bunun detayını bilmiyoruz açıkçası. Bu noktada yani bize kazanım sağlayacak bir noktaya ya da ileride Avrupa Birliğine bunu öne süreceğimiz bir noktaya taşınabilecek mi? Bu konuyu sormak istiyorum.

Yine, şu önemliydi: Bizim vatandaşlarımız açısından oturma, hizmet sunumu şartıyla çalışma izni. Bu konuda da bir güncelleme yapıldığını söyledi Sayın Bakan Yardımcısı. Bunun detayı nedir, nasıl bir süreç işleyecek? Yani ileriye taşıyacak bir anlaşma çünkü biz hızlı bir rekabet ortamına gireceğiz İngiltere'yle ticaret ilişkimizde. İngiltere çok fazla sayıda ticaret anlaşması imzaladı ama biz bu noktada, bu alanda ve bu pazarda bu hakları koruyacak ve ileriye taşıyacak detaylı güvenceleri elde ettik mi ileriye dönük çünkü şu an yatırım ve hizmetleri ileriye attığımızı söylediniz, sadece mal ticaretine odaklanmış bir anlaşmayla karşı karşıyayız. Peki, Avrupa Birliğinin imzaladığı Brexit Anlaşması da aslında tam kapsamlı bir anlaşma değil, hani gününbirlik imzalanan bir anlaşma gibi duruyor. Bizim gümrük birliğinin güncellenmesi noktasında Avrupa Birliği bizden ek yükümlülükler isteyecek mi bu noktada çünkü o ikisi arasındaki anlaşma da sorunlu ya da eksikken biz bu noktada gümrük birliği güncellememizde sorunlar çıkabilecek mi?

Rekabet politikası noktasında yine eksik çünkü yine Avrupa Birliğiyle güncelleme noktasında rekabet politikasında çok geri bir noktadayız ve sorun alanı, kamu alımları, devlet yardımları, şeffaflığı noktasında biz üzerimize düşen yükümlülükleri yerine getirmediğimiz. Bunlar nasıl olacak çünkü Brexit Anlaşması'nın temeli de baktığımızda Avrupa Birliğinin en büyük hassasiyet gösterdiği iki nokta; devlet yardımları, kamu alımları ve rekabet politikası. Biz bu noktada daha DTÖ'nün kamu alımları anlaşmasını imzalamadık teknik olarak. Bu bir sorun yaratmayacak mı bizim açımızdan? Bunu da sormak istiyorum.

Bu, benim çalışmalarım. Özellikle de bu noktada çalışan akademisyenlerin çalışmaları da çok detaylı. Bunlar dikkate alındı mı? Özellikle devlet yardımları kamu kurumlarında özerk güvence sağlayan yatırımcılara çünkü biz bu kuralları uygulayamayacağız. İngiltere'deki yatırımcılar kamu alımları noktasında buna iştirak edemiyorlar çünkü bunun önünde bir engel var. Bunu gerçekleştirebilecek misiniz?

2017'den itibaren tartışmaya başlanan bir anlaşma. Daha detaylı bir anlaşmayla karşımıza çıkabilirdi Hükümet bu anlamda. O sorun alanlarını, Avrupa Birliğiyle yapmasını istediğimiz sorun alanı noktalarını kapsamadığını görüyoruz.

Diğer bir nokta, yani genel tartışma, bu anlaşma sadece kötüye gitmesini engelleyen bir anlaşma yani ilişkileri aynı noktada, aynı seviyede tutan bir anlaşma. Hizmet sunumuna odaklanabilirdik ki gelişen yeni ticari koşullarla birlikte yeni alanlar var, dijital alanlar var. Çevre konusu, yeşil mutabakat konusu çok tartışılıyor. Bunlarla da ilgili gerçekten daha detaylı, daha ileriye taşıyıcı bir anlaşma olabilirdi yine söyleyeceğim.

Eğitim alanında bir alanı kapsamıyor. 2 ülke arasındaki en temel sektörlerden biri de eğitim sektörü. Bu noktada öğrencilerimize... Çünkü Avrupa Birliği ile İngiltere arasında ve Avrupa Birliği üye ülkeleri arasında böyle bir anlaşma var ve Türk öğrencilerin İngiltere'deki alacakları eğitimde işte o okul ücretleri dediğimiz noktada bir avantaj sağlıyorlardı, burada belki eklenebilirdi. Bu da çünkü eğitim alanı hem dijital hem de uygulama açısından önemli bir alan, burada da bir fırsat kazanılır ya da sağlanabilirdi. Rekabet, fikri mülkiyet alanı yine sorun alanı.

Benim görüşlerim bu şekilde, bu konularda daha detaylı açıklık sağlarsanız çünkü anlaşma metninde de bu konularda sizin Bakan Yardımcısının sözle söylediği noktalarda anlaşma metninde bu tür eksiklikler olduğunu ya da ben anlaşmada detaylı, kapsamlı görmediğimi belirtmek istiyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Teşekkür ederim Sibel Hanım.

Sayın Hamzaçebi, Başkanım, buyurun.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Dışişleri Komisyonunun değerli üyeleri, değerli milletvekili arkadaşlarım, Sayın Dışişleri Bakan Yardımcısı, Ticaret Bakanlığının ve bürokrasinin çok değerli temsilcileri; hepinizi selamlıyorum, başarılar diliyorum.

Türkiye ile Birleşik Krallık arasındaki serbest ticaret anlaşması nedeniyle bu anlaşmayı kısa zamanda gerçekleştiren Türkiye Cumhuriyeti heyetine teşekkürlerimi iletiyorum.

Anlaşmayla ilgili birtakım değerlendirmelerimi, görüşlerimi Komisyonla paylaşacağım. Ancak bu anlaşmayı değerlendirmeden önce, İngiltere'nin Avrupa Birliğiyle yapmış olduğu serbest ticaret anlaşmasını kapsamlı bir şekilde değerlendirmekte yarar var. İngiltere Avrupa Birliğiyle yapmış olduğu serbest ticaret anlaşmasında AB'den neleri sağlamıştır, biz İngiltere'yle yapmış olduğumuz anlaşmada İngiltere'yle karşılıklı olarak neleri birbirimize sağladık veya neleri sağlamadık? İngiltere-AB anlaşmasının, daha doğrusu Birleşik Krallık ve AB arasındaki serbest ticaret anlaşmasına kıyasla Türkiye'nin İngiltere'yle yapmış olduğu serbest ticaret anlaşması hangi noktalarda geridedir? Buna ilişkin kısaca görüşlerimi ifade edeceğim.

Ancak yine bunlardan önce Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; şöyle bir şeyi söylemek ve o konuya girmek istiyorum. Aslında Brexit süreci 2016'da İngiltere'de yapılan referandumla başlayan ve Boris Johnson'ın Başbakanlığıyla birlikte 1 Ocak 2021'den itibaren gerçekleşen Birleşik Krallık'ın -veya İngiltere olarak bundan sonra konuşmamda isimlendireyim, alıştığımız kavram o çünkü- Avrupa Birliğinden ayrılması süreci, gerçekte felsefi bir değerlendirmeyi hak eden bir süreç. Brexit herhangi bir olay değil, Avrupa Birliğinin içinde bulunduğu sancılı, sıkıntılı durumu yansıtan ve bu sancılı, sıkıntılı duruma göre İngiltere'nin kendine göre bir çıkış yolu aradığı bir süreçtir. Popülizmin bütün dünyada yükseldiği bir süreçte Brexit de bu popülizmin çok önemli bir unsurudur. Dünyada 21'inci yüzyılda popülist algıların, popülist akımların yükseldiğini ve bu popülist akımların, liderlerin, popülist siyasetin ana akım siyaseti gölgede bırakarak ve ülkelerindeki toplumsal sınıflar arasındaki farklılıkları da bir kenara bırakarak, küreselleşmenin kazananları ve kaybedenleri üzerinden bir siyaset yürüttüğünü hatırlamamız gerekiyor. Artık ülkelerde, toplumlarda, özellikle küreselleşmeden payını alan veya nasibini alan bütün toplumlarda sosyal sınıflara dayalı olarak yapılan siyaset biraz daha ikinci plana kayıyor ve bundan sonra artık küreselleşmenin kazananları ve kaybedenleri olarak yapılacak bir gruplandırma özellikle de popülist siyasete yön verecektir.

Popülizmin yükseldiği dönemlere ilişkin kısa birkaç hatırlatmayı yapmak istiyorum: Bir, Trump'ın seçilmesidir. Trump kaybetti, yeni bir dönem başladı ama bu dönem nereye evrilecek, popülizm Amerika'da tekrar yükselişe geçecek mi geçmeyecek mi, onu ilerleyen süreçte göreceğiz. Brexit çok büyük bir popülist dalgadır. Özellikle Orta Doğu'dan Avrupa'ya yönelen göçlerin tetiklediği ve yabancı düşmanlığının yükseldiği bir süreçte Brexit, gerçekte İngiliz orta sınıfının, dar gelirliilerinin, yoksullarının küreselleşmeye, Avrupa Birliğine tepkisidir. Avrupa Birliğinin krizi de aslında ekonomi politikalarının krizinden kaynaklanan bir krizdir, başka bir şey değildir. Gerçekte temel sorun, sürekli olarak kriz yaratan dünyadaki bu ekonomi politikalarıdır, neoliberal politikalarıdır. İtalya'da Renzi reformlarının reddedilmesi sonucunda Renzi'nin istifa etmesi yine böyle bir dalganın işaretidir. Hatta Amerika'da Bernie Sanders'in Demokrat Parti adayı olarak ön seçimlere katılmış olması, Amerika'da alışılmış olan siyaseti tersine çeviren bir olgudur. Fransa'da Le Pen'in yükselişi... Macron aslında bir

ara çözümdür. 1'inci turda yüzde 24 oy alan Macron'un 2'nci sıradaki rakibi Le Pen yüzde 21 oy almıştır. Bir ara çözüm, sonrasının ne olacağını bilmiyoruz. Böyle bir süreçte İngiltere, kendine göre, kendi tarifleriyle siyasi ve ekonomik bağımsızlığını elde edecek bir Brexit süreciyle bir başka siyasete yöneldi.

Türkiye'nin İngiltere'yle ilişkileri, ticari ilişkileri, siyasi ilişkileri olağanüstü fazla. Türkiye'nin Avrupa Birliği içerisinde -ticaret hacmi açısından- Almanya'dan sonra en fazla ticaret hacmine sahip olduğu ülke İngiltere'dir. İngiltere'yle yapılan serbest ticaret anlaşmasının, bizim yaptığımız anlaşmanın İngiltere'nin yapmış olduğu anlaşmalardan 5'incisi olması da elimizi çabuk tuttuğumuzu gösteriyor. Şüphesiz bunlar olumlu ancak bu sadece sanayi ürünlerini kapsıyor. Hâlbuki İngiltere, AB'yle yapmış olduğu serbest ticaret anlaşmasında -İngiltere'nin AB'yle olan toplam ticaret hacminin 668 milyar paunt olduğunu dikkate aldığımızda- AB ülkeleriyle yapmış olduğu ticaretin kapsamına ne giriyor idiyse hemen hemen aynısını serbest ticaret anlaşmasına yansıtılmış durumda; belki biraz farklılıkları olabilir, -arkadaşlarımız o konuda bilgi verirlerse memnun olabilirim- bizimkisi sadece sanayi mallarını, sanayi ürünlerini kapsarken İngiltere'nin ticaret anlaşması hizmet sektörünü kapsıyor, tarımı kapsıyor, yatırımı kapsıyor, güvenlik, eğitim gibi birçok alanı kapsıyor. Biz, alelacele, en azından sanayi ürünleri zarar görmesin diye, ihracatımız -işte 18-19 milyar dolarlık bir toplam ticaret hacmimiz var, yaklaşık 11 milyar doları ihracattır bunun- zarar görmesin diye böyle bir anlaşmayı çabucak imzaladık; elbette iyi yaptık tabii ki.

Bu esnada şunu söyleyeyim: Rakamlara baktım, bizim 2015 yılı ihracatımız, İngiltere'ye ihracatımız aşağı yukarı bugünkü seviyede. Yani, 2015'te 10,6 milyar dolarlık bir ihracat yapmışız İngiltere'ye, bugünkü 2020 yılı rakamı sanıyorum 10,4 milyar dolar. Sayın Çeviköz farklı rakamlar söyledi, bilemiyorum tabii...

AHMET ÜNAL ÇEVİKÖZ (İstanbul) – “Toplam ticaret hacmi 19 milyar paund.” dediler İngiliz Ticaret Odasından.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (İstanbul) – Ha evet, o da ilginç Sayın Çeviköz. Ben Bakanlığın rakamlarına baktım, onu kullanıyorum, sizin dediğiniz rakamlar üzerinde de şüphesiz durmak lazım.

Yani beş yıldır da biraz yerinde saymışız, İngiltere'ye olan ihracatımız yerinde saymış. Şimdi “Hedef 20 milyar dolar ihracat.” deniyor. Elbette bundan mutlu oluyoruz. Ya orda da biraz yerinde saymışız.

Şimdi, ilerleyen süreçte bu kapsam dışında kalan, Türkiye-Birleşik Krallık arasındaki STA'nın kapsamı dışında kalan bu alanlarla ilgili görüşmelerin yürütüleceği veya yürütülmekte olduğu anlaşılıyor. Bunları, herhâlde çok süratle gerçekleştirmek lazım. Keşke bunları daha önce yapabilseydik yani İngiltere nasıl AB'yle çok kapsamlı bir STA imzalamış ise biz de bunu yapabilmeliydik, en azından avantajlı olduğumuz sektörleri buraya koyabilmeliydik diye düşünüyoruz.

Serbest dolaşım kalktı doğal olarak, İngiltere'yle serbest dolaşım kalktı, şimdi menşe kuralları geçerli olacak. Menşe kurallarıyla ilgili getirilen bir kolaylık var; herhangi bir kurumdan bir menşe belgesi alınmayacak, ihracatçı yayınlanan o çerçeve kurallara göre menşe belgesini kendisi düzenleyecek. Tamam, bu güzel, pratik bir adım ancak bunun İngiltere tarafındaki uygulaması nasıl olacak? Yani bunu ihracatçı doldurdu gitti; bu malların İngiltere gümrüğünden İngiltere'ye intikali süratli olacak mıdır? Ticaret Bakanlığının sayfasındaki açıklamalara baktım “Altı ay içinde İngiltere'nin bu konuda gerekli düzenlemeleri yapmasını bekliyoruz.” gibi bir şey var. Yani sanki bir kargaşa, bir problem yaşanabilir İngiltere kaynaklı -Türkiye kaynaklı demiyorum- böyle bir tehlikeden söz ediyor Ticaret Bakanlığı açıklamalarında. İhracatçılarla bire bir oturulup konuşularak “Potansiyel sorunlar nelerdir?” deyip süratle, belki her gün İngiltere'yle on-line bir toplantı yapılması düşünülüyor mu veya

yapıyor musunuz? Bunlar çok anlık meseleler. Bir mal gider gümrükte iki gün beklese belki değeri değişecektir; o ihracatçının, karşıdaki ithalatçının fiyat politikası, üretim politikası, stok politikası bundan son derece etkilenecektir.

Devam ediyorum... Evet, şimdi, bir de bu gümrük birliğinin güncellenmesi meselesine bu vesileyle değinmek istiyorum. Bir de bundan önce Ticaret Bakanlığına bir şey söyleyeceğim: Şimdi, “web” sayfanız son derece geri kalmış. Bakın, sayfanızda diyorsunuz ki: “Rekabete önem veriyoruz, rekabetin önündeki engelleri kaldıracacağız, bir rekabet otoritesi oluşturacağız.” Rekabet Kurumu kurulmadı mı, onun dışında bir şeyi mi kastediyorsunuz? “Patent Enstitüsünün daha iyi çalışmasını sağlayacağız.” diyorsunuz. Patent Enstitüsünün adı, 2016 yılında Türk Patent ve Marka Kurumu oldu. Ya sayfanıza bakmıyorsunuz... Çok kısaca baktım, biraz daha baksam, incelesem belki başka şeyler de göreceğim orada. Son derece eski cümleler gördüm orada.

Gümrük birliğiyle ilgili şunu söylemek istiyorum: Şimdi, Türkiye’nin AB’ye tam üyelik sürecinde birçok sorunlar yaşandı evveliyatından beri -yani bunun ayrıntısına girecek değilim, şu anda ona gerek de yok- ve Türkiye’de, AB’ye üyelik sürecinde bir toplumsal destek de yok şimdi, zayıflamış durumda. 17 Aralık 2004 tarihini hatırlıyorum, Avrupa Birliğinin tam üyesi olarak Türkiye ilan edildiğindeki, o tarihteki -tam üyelik, imtiyaz üyelik tartışmasını bir kenara bırakıyorum, o ayrı bir şey- toplumsal destek, şu anda AB’ye tam üyelik sürecinde gözüküyor; bunun eleştirisini, değerlendirmesini ayrıca yaparız. Şimdi, Türkiye’nin AB’ye... Sayın Erdoğan: “Geleceğimizi Avrupa’yla birlikte tasavvur ediyoruz, geleceğimizi Avrupa’da görüyoruz.” şeklinde bir açıklama yaptı. Keşke öyle olsa tabii, keşke öyle olsa. Türkiye’nin yönü tarihsel olarak daima Batı olmuştur, daima; Osmanlı da bir Avrupa imparatorluğudur. 1856 Paris Anlaşması’nın 2’nci maddesi Osmanlı İmparatorluğu’nun bir Avrupa imparatorluğu, Avrupa devletler topluluğunun üyesi bir imparatorluk olduğunu söyler. Yönümüz tabii ki daima Batıdır ama bu heyecanı toplumda yaratacak olan bir ivmeye, bir şeye ihtiyaç var. Bu, bir vize muafiyeti olabilir ya da gümrük birliğinin güncellenmesi olabilir yani tarımsal ürünlerde bize avantaj sağlayacak şekilde -ki gümrük birliğinin güncellenmesi derken ben en çok onu anlıyorum- bir güncelleme tekrar Avrupa Birliğine tam üyelik sürecini hareketlendirir, toplumsal destek artar, arkasında toplumsal destek olan iktidarlar AB’ye üyelik sürecinde Avrupa’ya karşı da son derece güçlü olurlar. Bu süreci de yeniden canlandıracak şekilde bir politikayı ele almak lazım. Bu anlaşma elbette Komisyonda görüşülür, Komisyon gerekli değerlendirmeyi yapar ama bu anlaşmayla büyük bir zafer kazandık, büyük bir iş yaptık rehavetine asla kapılmamalı. Bu anlaşmanın çok eksik tarafı var; Dışişleri Bakanlığı, Ticaret Bakanlığı bunları gayet iyi biliyor. Bu eksiklikleri giderecek şekilde, anlaşmanın öncelikle de kapsamını genişletecek şekilde müzakereleri süratlendirmek lazım.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Teşekkür ederim Sayın Hamzaçebi.

Evet, Sayın Bakan Yardımcım, bol miktarda düşünce ve eleştiri dile getirildi. Söz sizde, buyurun.

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI YAVUZ SELİM KIRAN – Çok teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Değerli milletvekillerimize katkıları için ayrıca şükranlarımı arz ederim.

İlk önce Sayın Güzelmansur’un özellikle İngiltere’de yaşayan vatandaşlarımızın bu Brexit sürecinden etkilenmemesi için özellikle iş yeri açma konusunda bir olumsuz durumla karşı karşıya kalıp kalmayacağına yönelik bir sorusu olmuştur. Aslında konuşmamda kısmen ifade etmiştim. Biz bu konuyu uzun süredir İngiltere’yle ele alıyoruz. Bu kapsamda -özellikle 2018 yılından bu yana- çok derinlikli, kapsamlı çalışma grubu toplantıları gerçekleştirdik heyetlerimizle birlikte karşılıklı olarak.

Bu süreçlerin sonunda 31 Aralık 2020 tarihine kadar başvuran vatandaşlarımızın hiçbir şekilde bu haklarına halel getirilmemesinin önünü açtı ve bu önemli bir kazanım oldu. Şimdi, bundan sonrası için aslında bu süreçte de ülkemizin AB vatandaşlarıyla aynı statüde muamele görmesi zaten Ankara Anlaşması'ndan da kaynaklanan bir hakkımızdı, bunu tesis etmemiz önemliydi.

Bundan sonraki süreçte yine İngiltere'yle özellikle yeni göç yasasının gerektirdiği şekilde... Tabii, orada, İngiltere, AB vatandaşı veya AB üyesi olmayan ülkelerin vatandaşı diye bir ayırım yapmıyor. Bu yeni göç yasası kapsamında vatandaşlarımızın haklarının takipçisi olmaya devam edeceğiz, bu konudaki temaslarımız devam ediyor. Bundan sonraki göç yasası bağlamındaki uygulamaları bireysel örnekleriyle de takip etmeye devam edeceğiz. İngiltere'yle ayrıca göç diyalogu mekanizmamız da var. Bu kapsamda da yine vatandaşlarımızın sorunlarının, haklarının takipçisi olmaya devam edeceğiz.

Sayın Kemalbay'ın Cezayir Kayı İnşaat bağlamında bir sorusu oldu. Uzun süredir gündemimizde yer alan bir konu. Son dönemde Kayı İnşaat'ta çalışmış işçilerimizin de şirketin merkezinin önünde yaptığı eylemler söz konusu. Esasen uzun süredir burada işçilerimizin alacaklarının kendilerine temin edilmesi konusunda biz devlet olarak Sayın Kemalbay'ın bahsettiği o her türlü girişimi en üst düzeyde Sayın Bakanımız, Sayın Cumhurbaşkanımız gündeme getirdi Cezayir makamları nezdinde. Burada, tabii, Kayı İnşaatın Sayın Kemalbay'ın da bahsettiği gibi ticari olarak içinde bulunduğu durumu bahane göstermesi kabul edilemez. Son eylemler çerçevesinde ben de bizzat işçi temsilcileriyle görüşüm, firma sahipleriyle görüşüm. Son olarak yine bu konuda firma sahibinin beyanlarından anladığımız kadarıyla Gaziantep'te şehir hastanesindeki hisselerini satmak suretiyle işçilerin borçlarını ödeyeceği yönünde bir taahhüdü oldu. Bu taahhüdünün de takipçisiyiz. İşçilerimizin haklarının dünyanın neresinde olursa olsun... Tabii ki biz buna bir işçi işveren ilişkisi olarak bakıp işçilerimizin bu sorunlarını göz ardı edemeyiz. Devlet olarak işçilerimizin haklarının ve alacaklarının takipçisiyiz. Bu konuda gerek firma üzerinde... Tabii, firmanın Cezayir makamlarıyla da birtakım vergi bağlamında sorunları söz konusu bunları da bahane göstermeksizin işçilerimizin alacaklarının bir an evvel temin edilmesi konusunda devlet olarak en üst düzeyde gerekli girişimleri yapmaya devam ediyoruz. Bu konuyu da özellikle Komisyonumuzla paylaşmakta fayda görüyorum.

Sayın Özdemir'in gümrük birliğinin güncellenmesiyle ilgili birtakım tespitleri oldu. Tabii, gümrük birliğinin güncellenmesi esasen AB ile 18 Mart Mutabakatı'mızın da göç konusunda en önemli parçalarından biriydi. Esasen biz 18 Mart Mutabakatı'ndan kaynaklanan bütün yükümlülüklerimizi yerine getirdik dolayısıyla Türkiye'nin yerine getirdiği bu yükümlülüklerinin bir kazanımı olarak ve Avrupa Birliğinin taahhütlerinin arkasında durmasının bir gereği olarak bu gümrük birliğinin güncellenmesi sürecinin bir an evvel başlaması konusunda en üst düzeyde çağrılarımızı yapıyoruz. Avrupa Birliği içerisindeki tartışmalara bu konu kurban edilmemeli ve Türkiye'nin hakkı olan ve 18 Mart Mutabakatı'ndan da kaynaklanan hakları bağlamında bu gümrük birliğinin güncellenmesi görüşmelerinin bir an evvel başlaması konusundaki çağrımızı en son Sayın Bakanımız geçtiğimiz hafta Brüksel'de gerçekleştirdiği yoğun temaslar sırasında da muhataplarıyla gündeme getirdi. Sayın Cumhurbaşkanımızın gerek Charles Michel'le gerek Ursula von der Leyen'le son dönemde gerçekleştirdiği yoğun temaslar sırasında da yine en önemli beklentilerimizden biri olarak gümrük birliğinin güncellenmesi çalışmalarının başlaması gerektiğini ifade etti. Önümüzdeki dönemde Sayın Michel'in ve Sayın Ursula von der Leyen'in ülkemize ziyaretleri de planlanıyor. Bu kapsamda da yine Avrupa Birliğiyle -Sayın Hamzaçebi'nin az önce de ifade ettiği- yeni bir başlangıç konusunda gümrük birliğinin güncellenmesi görüşmelerinin başlamasının önemli bir pozitif ivme katacağı muhakkak.

Yine Sayın Özdemir'in, değerli milletvekilimizin bu serbest ticaret anlaşması hizmetler alanını kapsamıyor ve doğal olarak bu anlaşmada eksik kaldığını düşündüğü hususlar, tespitler oldu. Konuşmamda da ifade ettim. İki yıl içerisinde biz... Bu konuların bütünü Birleşik Krallık'la birlikte ele alıp bu anlaşmanın kapsamını ve derinliğini genişletecek şekilde bu eksiklikleri giderme konusundaki görüşmelerimize şimdiden başladık. Tabii, bu anlaşmaya biz Ocak 2020'de yani geçtiğimiz yılın başında başladık ve kısa sürede bu noktaya gelmemiz dahi çok önemli bir kazanımdı. Tabii, bu Türkiye'den kaynaklanan bir durum da değildi. İngiltere'nin öncelikle Avrupa Birliği'nin tek pazar politikası kapsamındaki tabloyu gördükten sonra ancak bu müzakerelere başlayabildik. Bu da doğal bir süreç. Tabii, Brexit sürecinin de İngiltere içerisindeki tartışmaların da belirsizliği Ocak 2020 itibarıyla bu serbest ticaret anlaşması görüşmelerine başlamamıza sebep oldu. O yüzden kısa sürede bu önemli kazanımı... Her şeyden önce bu mevcut kazanımları muhafaza etmek dahi önemliydi ama biz bunun da ötesinde bu anlaşmayla da aslında konuşmamda da ifade ettiğim pek çok kazanımı elde ettik ama bunun kapsamının genişletilmesi için önümüzdeki iki yılda görüşmelerimiz devam edecek ve İngiltere'yle de bu konuda ortak bir iradeye sahip olduğumuzu özellikle paylaşmak isterim.

Sibel Hanım'ın eğitim gibi çok önemli bir başlıkta uyarısı oldu. Tabii, bunu Brexit'ten bağımsız olarak da biz çok önemsiyoruz. Öğrencilerimizin mağdur olmaması gerek vize prosedürlerinin gerek eğitim ücretlerinin düşürülmesi. Malumunuz İngiltere'yle 1957 tarihli bir eğitim iş birliği anlaşmamız var. Bunun güncellenmesiyle ilgili çalışmalarımız devam ediyor. Bu konuda taslaklarımız hazır ama bu süreçte de yine öğrencilerimizin mağdur edilmemesi için İngiltere içerisinde 49 farklı üniversiteyle anlaşmalar yaptık. Bu anlaşmalar sayesinde 2 milyon sterlini aşan bir tasarruf sağladık. Yine öğrencilerimizin bu üniversitelere ait pansiyonlarda, konaklama mekânlarında ödediği ücretlerin düşürülmesi ve taksitlendirilmesi konusunda birtakım anlaşmalar yaptık. Bu konu, eğitim tabii, ilişkilerimizin geleceği açısından da son derece önemli. Hiçbir şekilde öğrencilerimizin mağdur edilmemesi için bu çabalarımız Brexit sürecinden bağımsız olarak da devam edecek.

Sayın Hamzaçebi'nin sorusuna aslında kısmen cevap verdim ama özellikle menşe kuralları konusundaki uyarısı... İngiltere'yle aslında bu konuda serbest ticaret anlaşması müzakereleri sırasında konuştuğumuz, net olarak ele aldığımız bir husustu. Bu konuda bir sorun yaşanmayacağı konusunda... Biz nasıl İngiltere'ye bir ürünü ihraç ederken hangi menşe kurallarını uyguluyorsak aynı kurallar kapsamında İngiltere'den yaptığımız ithalatta da bu faturalardaki beyanları kabul edeceğiz.

Sayın Cumhurbaşkanımıza yetki veren ek protokollerin değişikliğiyle ilgili madde malumunuz pek çok serbest ticaret anlaşmasında da gündeme geldi. Bu aslında Cumhurbaşkanımızın anlaşmanın onaylanmasıyla ilgili doğal yetkisi Anayasa'yla da teminat altına alınmış bir husus ama özellikle 90'ncı maddenin üçüncü fıkrası burada yol gösterici. Bu serbest ticaret anlaşmalarındaki ek protokollerdeki değişikliği onaylama yetkisi esasen yasalarımızda temel değişiklik gerektirmeyen, ilave değişiklikler gerektirmeyen hususlarda ticari ilişkilerin doğal bir sonucu ve süreci olarak bu süreçlerde ortaya çıkacak ihtiyaçları bir an evvel hayata geçirme ve giderme konusunda bir esneklik sağlamaya yönelik. Zaten bunun dışındaki ilave değişiklikler de yüce Meclisimizin onayına sunulmak durumunda. Anayasa'dan kaynaklanan, yürütmeye yetki veren, daha evvel Bakanlar Kurulumuza verilen bu yetki Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemiyle birlikte Cumhurbaşkanımıza verilmiş durumda. Sayın Cumhurbaşkanımızın bu anlaşmaların ek protokollerindeki birtakım küçük değişikliklerin onaylanması konusunda anayasal yetkisini kullanmasında, burada, kanuna aykırı bir durum söz konusu değil.

Sayın Bakanım, -sanırım- cevaplamadığım soru kaldı mı, bilmiyorum ama bu şekilde özetlemek isterim.

Teşekkür ederim.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (İstanbul) – Bir soru sorabilir miyim?

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – İsterseniz Ticaret Bakanlığından gelen temsilcimizi de...

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (İstanbul) – Ben sadece bir soru daha sorayım, konuşma değil.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Peki.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

İngiltere'nin AB dışında 4 veya 5 ülkeyle yapmış olduğu serbest ticaret anlaşmaları ile Türkiye-İngiltere serbest ticaret anlaşması arasında fark var mı acaba kapsam yönünden? Yani bizimkisi sadece sanayi mallarını kapsıyordu, onlarınki nasıl acaba?

Teşekkürler.

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI YAVUZ SELİM KIRAN – Bizde, tabii, konuşmamda da ifade ettiğim gibi sadece sanayi ürünlerinde değil, tarım ürünlerinde ve işlenmiş tarım ürünlerinde de birtakım ilave kazanılmış haklar söz konusu. Diğer ülkelerle de aslında... Hatta Türkiye kadar kapsamlı başka ülke de ben şahsen tespit etmedim. Diğer ülkelerle de yine bu kazanımları korumak üzerine bir süreç yürütüldü. Türkiye olarak da bizim önceliğimiz, bu kazanımları muhafaza etmektir. Şimdi, bu kazanımları ilerletmek adına kapsamlı bir şekilde bu süreçleri yürüteceğiz Değerli Vekilim.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Teşekkür ediyorum.

AHMET ÜNAL ÇEVİKÖZ (İstanbul) – Sayın Başkan...

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Buyurun.

AHMET ÜNAL ÇEVİKÖZ (İstanbul) – Şunu belki dikkate almakta yarar var: Birleşik Krallık'ın Kanada'yla olan serbest ticaret anlaşması, Kanada'nın Avrupa Birliğiyle olan serbest ticaret ilişkileriyle uyumlu bir şekilde olduğu için Türkiye'ninkinden farklı birtakım unsurlar içerebilir. Buna ayrıntılı bir şekilde bakılırsa, belki Sayın Hamzaçebi'nin sorusu daha açıklık kazanabilir.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Evet, şimdi, Hüsnü Bey...

TİCARET BAKANLIĞI ULUSLARARASI ANLAŞMALAR VE AVRUPA BİRLİĞİ GENEL MÜDÜRÜ HÜSNÜ DİLEMRE – Çok teşekkür ederim Sayın Bakanım.

Ben şöyle kısaca şunu arz etmek istiyorum: Şimdi, her şeyden önce, biz 2017 yılında Birleşik Krallık'la müzakerelere başladığımızda, Birleşik Krallık'ın hâlâ Avrupa Birliği üyesi olması hasebiyle, bizim yaptığımız müzakerelerde 2020 Ocak ayına kadar, ta ki kendisi Avrupa Birliğinden ayrılıncaya kadar çok öne çıkan, müzakerelerde elde edeceğimiz somut kazanımlara çok fazla yaklaşamamıştık. Çünkü hâlâ Avrupa Birliği üyesi ülkeydi, bu konuda son derece çekinceleri vardı; bitmeden, önünü görmeden, bu müzakerelerde herhangi bir taviz verme konusunda bazı çekinceleri vardı. Ne zaman Ocak ayı 2020'ye geldik, Avrupa Birliğinden çıktılar, o zaman itibarıyla aslında biz müzakerelere çok daha net bir şekilde başladık, çok daha detaylara girebildik. Takdir edersiniz ki ocak ayından kasım ayına kadarki süreçte, biz, aslında, açıkçası Avrupa Birliğinden önce de bu anlaşmayı gümrük birliğindeki kazanımların aynen korunması prensibiyle zaten bitirmiştik. Ancak Avrupa Birliği ve Birleşik Krallık'ın son derece hassas davrandığı ve gümrük birliğinden dolayı Türkiye'nin hiçbir şekilde İngiltere'yle yapılacak olan anlaşmayı Avrupa Birliğinden önce yürürlüğe koyamayacağı gerçeği çerçevesinde, biz, malumunuz 29 Aralık'a kadar bekledik. 29 Aralık itibarıyla Sayın Bakan Yardımcımız imzaladı ve 1 Ocak itibarıyla Avrupa Birliği ile İngiltere bu anlaşmayı yürürlüğe koyduğunda, biz de koyduk. Bundan önce, Avrupa Birliğinden önce yürürlüğe koyduğumuz bazı anlaşmalar var ancak Birleşik Krallık'ın çok farklı bir özelliği olduğu için, diğer ülkelerden tamamen ayrı bir özelliği olduğu için Avrupa

Birliği-Birleşik Krallık ilişkileri çerçevesinde –sizlerin malumu- bizim bunu daha önceden yürürlüğe koymamız mümkün değildi. Bu çerçevede, biz 2020 yılı boyunca bu tartışmaları, müzakereleri yürüttük ve sonuçlandırdık.

Kapsam olarak aslında sadece sanayi ürünleri değil efendim, tarım ürünleri de var ve İngiltere'ye ihracatımızın yüzde 94'ü bugün itibarıyla vergi muafiyetine sahip tarım ürünlerinde. Bunların içerisinde, biraz önce Sayın Bakanımız ifade ettikleri için ben hiç üzerinde durmak istemedim ama bizim geleneksel tarım ürünlerimiz kuru üzüm gibi, kayısı gibi, incir gibi ürünlerimiz var ama onların dışında, bazı işlenmiş tarım ürünleri de var, çikolata gibi, makarna gibi Türkiye'nin rekabetçi olduğu ürünler de var. Bu, yüzde 93,8 yani yaklaşık yüzde 94, tarım ürünleri ihracatımızın serbest olan, vergi muafiyeti olan kısmı. Bazı tarım ürünlerinde tarife kontenjanımız var, bunlar sadece yüzde 3 civarında; geriye kalanında, sadece tavizsiz muamelede yüzde 1,8; yüzde 2'sinde tavizsiz bir durum var. Bunlar da tereyağı, şeker gibi son derece diğer ülke için de, İngiltere için de hassas addedilen ürünlerdir.

Anlaşmanın içeriğine baktığımızda... Tabii, Kanada'yla çok daha farklı bir anlaşmaları var ama Kanada'yla detaylarına girdiğinizde, Kanada'nın Avrupa Birliğiyle olan anlaşması da çok daha detaylı. O çerçevede, İngiltere'yle yaptığı anlaşmada da benzer, zaten mevcut olan Avrupa Birliği-Kanada anlaşmasını örnek alarak onu daha ileriye götürmüşlerdi. Bizim anlaşmamızda da bitki sağlığı önlemleri, ticarete teknik engeller, korunma önlemleri, rekabet, anlaşmazlıkların halli, fikri mülkiyet hakları gibi bizim bütün serbest ticaret anlaşmalarımızda olan başlıkların hepsi var Sayın Başkanım.

Biz 1 Ocak 2021 itibarıyla, 31 Aralık 2020'de İngiltere pazarında neye sahipsek aynısını devam ettirdik, bir gün sonrasında ihracatçılarımızın hiçbir kaybı olmadı. Biz bunu garanti etmeye çalışıyorduk, bunun için çaba harcıyorduk; özel sektörümüzle de bu konuda çok yakın bir temasımız vardı. Her anlamda bunu garanti ettik ve o, bir gün sonraki geçiş son derece yumuşak bir şekilde başarılıydı. Tabii ki daha ileriye götürmek için, madde 13.2'de anlaşmanın gözden geçirileceği ve ilave müzakerelerin yapılacağı hususları var. Burada -her iki tarafın da arzusu- daha henüz Avrupa Birliğiyle yapmadığımız hizmetler gibi, tarım ürünlerinde gümrük birliğinin güncellemesini yapacağımız daha ileri taviz müzakereleri gibi hususları İngiltere'yle de ele alacağız, Birleşik Krallık'la da ele alacağız; bu, bu anlamda karara bağlanmış durumda ama bugün itibarıyla gerek gümrük birliği gerek AKÇT anlaşması gerekse de Avrupa Birliğiyle tarım ürünlerine ilişkin tüm ortaklık, konsey kararlarından doğan pazara giriş haklarımızın hepsi korunmuş durumdadır.

Bir başka husus, burada, daha önce İngiltere'yle yapılan gümrük işlemlerindeki karşılıklı idari yardım anlaşması yenilenmiş, bu anlaşmanın içeriğine konulmuştur. Normalde ayrı yapılan bu anlaşma, şimdi artık serbest ticaret anlaşmasının bir parçası hâline gelip gümrük mevzuatının hem etkin bir şekilde uygulanması hem de artık, yeni kavramlar söz konusu olduğu için kişisel verilerin korunmasına ilişkin hükümler de buraya eklenmiştir tamamen gümrük prosedürleriyle ilgili olarak.

Menşe protokolünde de belki altını çizmem gereken husus, karşılıklı olarak ticaretin daha kolay akışını sağlamak üzere, artık, bütün serbest ticaret anlaşmalarında var olan bu menşe beyanı konusu; faturanın üzerine menşe beyanı. Ayrı bir dokümanla, ayrı bir onay mercisine gitmeden fatura üzerinde menşe beyanı yapılması da İngiltere'yle yapılan anlaşmada sağlanmıştır. Burada, ayrıca, bizim gümrük birliğinde sahip olmadığımız ancak İngiltere'yle yapılan bu anlaşmada ortaya çıkan, tekstil ve hazır giyim sektörü hariç olmak üzere, imalatta kullanılan tüm girdilerin yani telafi edici vergilerin geri ödenmesine veya muafiyetine olanak sağlanmıştır. Bu, gümrük birliğinde yok gümrük birliğinin kendi dinamiği nedeniyle ancak Birleşik Krallık'la yapılan anlaşmada sağlanmıştır.

Son iki husus: Web sayfasıyla ilgili olarak yapılan eleştiriyi hemen not aldım. Çok özür diliyorum, bunu Rekabet Kurumu ve Patent Enstitüsüyle ilgili olarak derhâl düzeltereğim, hemen bakacağım, tamamen bilgin dışındaydı.

Ancak gümrük birliğinin güncellenmesiyle ilgili olarak da Sayın Bakan Yardımcımız detaylı bilgi verdi, kapsamında hem ileri tarım müzakereleri var hem hizmetler var ki İngiltere'yle de Birleşik Krallık'la da hizmetler konusu bizim gündemimizde ve serbest ticaret anlaşması kapsamında karşılıklı olarak taviz alışverişi. Biz gümrük birliğinin güncellenmesinin bu yıl -Sayın Bakan Yardımcımızın da ifade ettiği üzere- öyle anlaşılıyor ki son yapılan toplantılarda sürekli olarak bu konu, Avrupa Birliğiyle çok sıcak bir konu olarak gündemde. Umuyoruz ki bu yıl bu fırsat verilir çünkü 2016'dan beri malumunuz, Türkiye, Komisyonun değil ama Konseyin Parlamentodan izin almasını bekliyor ve o da Parlamentodaki Ticaret Komitesinde şu anda, hâlâ duruyor, henüz geçmedi INTA Komitesinden. Eğer hızlıca, bu birkaç ay içerisinde bu geçişler sağlanırsa biz gümrük birliğinin güncellenmesinin kapsamlı olarak tartışmalarına hazırız. 16 tane müzakere pozisyonu zaten dört yıl öncesi itibarıyla hazırlanmıştı, umuyorum ki bu canlandırılır.

Gerçekten rehavete kapılmadan bu anlaşmanın daha ileriye götürülmesi için, özellikle İngiltere'yle yapılan anlaşmanın daha ileriye götürülmesi için sadece mevcut bazı hususları bekliyoruz. O da en başta 28 Şubata kadar Avrupa Birliğinin yapması gereken malumunuz bu geçici olan anlaşmanın kati olarak yürürlüğe girmesi, bunu bekleyeceğiz. Çünkü aynı şekilde İngiltere de hem Türkiye hem Avrupa Birliği nezdinde anlaşmayı parlamentosunda görüşmüş olmasına rağmen geçici olarak şu anda uyguladığımız deklare etti. Ne zaman Avrupa Birliği bu geçiciliği kaldırdığında İngiltere de kaldıracak. Biz de sizler anlaşmayı uygun gördüğünüz takdirde İngiltere'ye, söylediğim gibi, başta arz ettiğim gibi bu teminat konusunu derhâl iade edeceğiz ve İngiltere de geçici olarak uygulamakta olduğu anlaşmayı kati hâle dönüştürecek.

Arz ederim Sayın Başkanım.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Teşekkür ediyorum.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Sayın Başkan...

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Söz vereceğim ama benim bir sorum olacak. Sizin, iki arkadaşımızın söz talebi var.

Bu, Ünal Bey'in dile getirmiş olduğu rakam ile sizlerin rakamları arasındaki o farklılık konusundaki durumu da bir açıklayabilirsiniz, eğer bilgi varsa elinizde sevinirim.

TİCARET BAKANLIĞI ULUSLARARASI ANLAŞMALAR VE AVRUPA BİRLİĞİ GENEL MÜDÜRÜ HÜSNÜ DİLEMRE – Çok özür dilerim, onu atladım, notum vardı. Çok teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Efendim, bizim hacmimiz 2010 yılı itibarıyla 12 milyar dolar, hacim. 2010 yılında 7,2 milyar dolarlık ihracatımız var, 4,6 milyar dolarlık ithalatımız var. Bu, 2011'de 8,1 milyar dolar ihracatımız olmuş, 8,6; 8,7; 9,9; 2015'te 10,5'e gelmişiz, 2016'da 11,7'ye gelmişiz ancak 2017'de 9,6'ya gerilemiş. Daha sonra tekrar toparlanarak 2018'de 11,1; 2019'da ihracatımız 11,2; 2020'de son ihracat rakamımız 11,2.

Sayın Başkanım, toplam itibarıyla biz sadece 2020'ye bakarsak, 16,8 milyar dolar bizim hacmimiz. Bu, eğer yanlış hesaplamadıysam yaklaşık 12,2 milyar sterline tekabül ediyor. Aradaki farkın bir açıklaması, başka ülkelerde de genellikle rastladığımız, Türkiye'den ihracat yapıldığında bu bizim kayıtlarımızda İngiltere'ye yönelik olarak gözükmeyle beraber bu, eğer öncelikle Fransa'ya gittiyse veya öncelikle İrlanda'ya gittiyse ve oradan geçtiyse İngiltere kayıtlarında farklı olmuş olabilir

veya bizden Fransa'ya gittiği gözükmesine rağmen İngiltere'ye ihraç edildiği, Fransa'dan İngiltere'ye gitmesi söz konusu olursa, İngiltere kayıtlarına Türkiye'den gelmiş olarak gözükmeyle beraber bizim kayıtlarımızda gümrük giriş çıkış beyannamelerinde bu şekilde kaydedilmiş olabilir. Arada çok büyük bir fark var çünkü 19 milyar sterlin çok çok ciddi bir farklılık anlamına geliyor. Ama bir gümrük birliğinin içerisinde olduğumuzu da dikkate alarak sayılardaki farklılığa bakmak gerekir.

Arz ederim efendim.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Peki, teşekkür ediyorum.

Utku Bey, sizin de galiba talebiniz var. Sibel Hanım da var.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Sadece bir cümle söyleyeceğim.

Şunu belirtmek istiyorum: Evet, mevcut, şu anki, yürürlükteki Anayasa'mıza göre uluslararası anlaşmalarda anayasal hak olarak Cumhurbaşkanı yetkilidir ve sadece ve aynı zamanda bütün yetkiler, Bakanlar Kurulunun bütün yetkileri Cumhurbaşkanıya devredildi ve uluslararası anlaşmalardaki ek protokollerde kanunla düzenlenmesi gerekmeyen alanlarda da yine Cumhurbaşkanı doğal olarak yetkili, Bakanlar Kurulundaki bu yetki. Sadece anlaşma metnini, siz gündemi okurken ek bir protokol konusunda buna değindiğiniz için dikkatimi çekti. Çünkü bu anlaşmada bir açıklık bıraktık, ucu açıklık var belli alanlarda ve ileriye dönük düzenlemeler içeriyor. Bu nedenle, hani "Bu yetkiler tamamen Cumhurbaşkanı'nın yetkisinde mi olacak?" diye benim dikkatimi çeken buydu.

İkincisi de tarım alanlarını kapsadığını ve birçok ürün grubunu kapsadığını söylediniz ama tarife dışı engellemeler var. Ürün güvenliği, gıda, işte bitki, bu tür ürünlerde en çok karşılaştığımız tarife dışı engellemeler ki gümrük birliğinin ülkemize en büyük kazanımı da bu alanlardaki standartlara ulaşmış olmamız ve Avrupa Birliğiyle ticaret ilişkilerimizde bu standartları iyi yakalamış olmamız. Ama şu an bu STA'da bu tarife dışı engellemelerin akıbeti ne olacak? Bunlar güvence altına alınacak mı, yoksa bizim açımızdan vergilerdeki avantajlı durum, sizin söylediğiniz kazanımlar geriye gidebilir mi? Engeller oluşabilir çünkü muazzam bir rekabet ortamıyla karşı karşıya kalacağız.

Eğitim konusundaki söylediğimi önemsemene teşekkür ediyorum ama burada aynı Avrupa Birliği hukukunda olduğu gibi bizi de bir güvence altına alan, yani karşılıklı muazzam derecede üniversiteler arası ilişkiler, işte uygulamalar var. Ama burada güvence altına alınacak bir düzenleme belki belli stratejik alanlarda bir düzenlemeyle bizim üniversite öğrencilerimize bir avantaj sağlanabilirdi diye düşünüyorum. Bunu dikkatinize sunuyorum sadece.

Teşekkürler.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Teşekkür ediyorum.

Utku Bey, buyurun.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Teşekkür ederim.

Ben de yeni yılın Komisyonumuza iyi çalışmalar doğurma şansını vermesini diliyorum. Tüm hem Komisyon üyelerimizin hem de misafir olan milletvekillerimizin ve Sayın Bakan Yardımcımızın, Bakanlık yetkililerinin yeni yıllarını ben de kutluyorum.

Geçen yıldaki son toplantılarımızı hatırlarsanız, bu Avrupa Birliğiyle yürütülen sürece ilişkin Dışişleri Komisyonunun bilgilendirilmesi talebimiz olmuştu. O gün tesadüfen diğer Bakan Yardımcısı Faruk Bey buradaydı, kısmen bilgi almıştık ama sanırım Büyükelçi Çeviköz'ün daha kapsamlı bir şeyi, "Ortak komisyon olarak bilgi alalım, konuşalım." şeklindeki talebi yerine gelmedi o zirve öncesinde. Bu yıl bunu yapmamız gerekir aslına bakarsanız, Avrupa Birliğiyle madem bu kadar önemli görüşmeler

olacak, bunu, Komisyonumuzun düzenli bilgilendirilmesini özellikle önemli toplantılar öncesinde bilgilendirilmesini talep ediyoruz ve bunun da aslında hem Komisyonumuzun faaliyetlerine hem de Dışişleri Bakanlığımıza katkı sağlayacağını düşünüyoruz müzakerelerde.

Ben, tabii, ortaya çıkan bir anlaşma var, anlaşmaya emeği geçenlere teşekkür ediyorum. Belki iki, üç vurgulamak istediğim konu... Birisi bu menşe meselesinde. Bakanlıklar mıdır bu, bilmiyorum, yoksa ihracatçı birlikleri midir? Yani, şimdi, sadece beyan esas olacak ama geçmişte hep menşe tartışmaları olmuştur. Onlar işte, "Menşesi Türkiye" diye bakacak ama galiba anlaşma aynı zamanda bu menşenin geriye dönük olarak da sorgulanmasının yolunu açabilir, bizim uzmanlarla görüşmelerimizden. O yüzden, sanırım, bu menşenin gerçekten Türkiye olması meselesi önem taşıyacak ve eğer bu prensibe çok dikkatli uyulmazsa başımız sıkıntıya girebilecek gibi algılıyorum. Bu konuda, işte kimin sorumluluğundaysa, sanırım üzerine düşen sorumluluğu yerine getirmesi gerekecek, işte şirketlerden tutun da onların birliklerine kadar.

İkinci bir husus da biz, bazen burada başka ülkelerle anlaşmalar geliyor, öyle ülkeler geliyor ki yani insan hakları durumuna bakıyoruz vesaire bu tartışmaları hep yapıyoruz hatırlarsanız. Şimdi, İngiliz basınında çıkan yorumlara eminim, Bakanlığımız vâkıftır bu anlaşmaya ilişkin. Maalesef üzücü tabii, yani Türkiye'deki demokrasi, insan hakları alanındaki duruma bakarak işte, "Biz niye böyle bir anlaşmayı yapıyoruz?" diyorlar. Tabii ki buradaki tartışmalara çok benzer bir tartışma. O yüzden, hem bu anlaşmanın devamı gelecek hem Avrupa Birliğiyle... Tabii, hep gümrük birliğini konuşuyoruz ama aslında Avrupa Birliği konuşurken öncelikle biz tam üye adayı bir ülkeyiz, bunu unutmamak lazım. Ben gerek Sayın Dışişleri Bakanının gerek Dışişleri Bakan Yardımcısının ifadelerinde tam üyelik, müzakereler lafını duymuyorum. Ne duyuyoruz? Daha ziyade işte şu vize serbestisini çıkaralım, gümrük birliğini çıkaralım. Böyle daha kısmi ve aslında bizi tam üyelik perspektifinden uzaklaştıracak eğer yeterince vurgulamazsak. Avrupa Birliği ülkelerinin de öteden beri çok arzuladığı böyle özel ilişki kapsamına girecek bir anlayışa girilmemesi lazım. Bunu bir defa hep vurgulamamız lazım. Gümrük birliğini yani güncellemesini istediğimiz kadar biz tam üyelik sürecinin ilerlemesini de istememiz lazım. Bunun yolu tabii ki iki tarafın da -yani bu tek taraflı değil- üzerine düşen sorumluluğu yerine getirmesinden geçiyor ve bizim tarafımızda üzerimize düşen sorumluluk işte bir tarafı konuştuğumuz ekonomik meseleler olabilir ama bir tarafı da doğal olarak insan hakları meselesi, demokrasi meselesi, işte yargı meselesi. Konuşuyoruz, bakın, bir milletvekilimiz Anayasa Mahkemesinin 2 tane kararına rağmen aramızda değil bugün burada olması gerekirken bir milletvekili Enis Berberoğlu.

O yüzden, hani, tabii ki ticari yönü ağır basan bir anlaşma ama bunu hatırlatmak isterim ve Avrupa Birliğiyle yürütülen müzakerelerde bu tam üyelik perspektifinden uzaklaşıldığı kanaatine sahibim ve yapılan açıklamalar, işte geliştirilen görüşmeler de maalesef bu kanaatimizi pekiştiriyor, güçlendiriyor. Mesela, az önce, hani "Toplanalım." dememin sebebi, dün açıklama gördük, Sayın Josep Borrell galiba -Türkçesini, tabii, ben orijinal metnini okumadım- diyor ki: "Türkiye tarafından gelen jestler bizi çok memnun etti." Şimdi, ben Dışişleri Komisyonu üyesi olarak merak ediyorum. Yani ne tür bir jest var ki çok memnun olmuşlar? Tabii ki karşılıklı jest yapılır biz o aileye girmek istiyoruz ama bunun karşılığında ne aldık, aldık mı, almadık mı? O yüzden bunları burada bir samimiyet içinde tartışmamızın önümüzdeki günlerde, son güne gelmeden tartışmamızda fayda olacağını düşünüyoruz.

Teknik bir sorum da... Değerli Zafer Bey ayrılmış gözükiyor, şöyle bir baktım, buradaydı bir ara. Bizim İngiltere'de yaşayan vatandaşlarımız var. Otomatik Bilgi Transferi Anlaşması yürürlüğe girdi, girmedi; Türkiye Cumhuriyeti kurumlarından hiçbirinden bir açıklama yapılmıyor ama bu ülkede yaşayan vatandaşlar var. Yurt dışında 7 milyona yakın vatandaşımız var.

Sayın Başkanım, hem sizden istirhamım bu anlaşmanın bu Komisyonunda konuşulması gerekir, yani uygulamasının konuşulması gerekir. Çünkü anlaşma yürürlüğe girdi ama spesifik olarak İngiltere’de kaç vatandaşımız yaşıyor, kaç vatandaşımız bu anlaşmadan etkilenecek; bilgileri, İngiliz makamlarına teslim edildi mi, edilmediyse ne zaman teslim edilecek? Vatandaşlarımızın bunu bilmesi lazım. Bunu saklayarak, erteleyerek, üstünü örterek onları zor durumda bırakıyoruz. İngiltere’yi spesifik olarak sordum ama bu, Almanya’yı da etkiliyor, Fransa’yı da etkiliyor. Bunu çok iyi biliyorsunuz, sizler takibindesiniz ve lütfen yurt dışındaki vatandaşların bilgilendirilmesini sağlayın. Öyle örnekler görüyoruz, duyuyoruz ki 1.000-1.500 euroya bir avukat beş dakika telefonla konuşuyor “Ben senin paramı koruyacağım.” diye. Vatandaşları böyle dolandıran, tokatlayan tipler türemiş durumda. Lütfen bizim hepimizin sorunudur. Yurt dışındaki 7 milyon vatandaşımızın Otomatik Bilgi Transferi Anlaşması kapsamında Türkiye’deki finansal bilgilerinin bu ülkelere verilmesine ilişkin uygulamada neredeyiz. hangi ülkelere verildi, hangi ülkelere verilmedi? Bunun biz ertelenmesini daha önce defalarca talep ettik. Bir kez daha pandemiye de gerekçe göstererek -doğal olarak- talep ediyoruz. Komisyonunda da bunun görüşülmesini sağlayabilirsek çok memnun olacağım.

Çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ - Evet, teşekkür ediyorum.

Sayın Bakan Yardımcımız, size yöneltilen sorularla ilgili teknik olarak bilgileri alıp sonra ben 60’a göre sataşmadan söz isteyeceğim kendime.

MAHİR POLAT (İzmir) – Aslında ben de konuşayım, ondan sonra devam edelim.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Nasıl? Ha sizi görmedim, pardon.

Buyurun.

MAHİR POLAT (İzmir) – Evet, merhabalar.

Ben de herkesin yeni yılını kutluyorum.

Bu toplantının ülkemiz için önemli bir toplantı olduğunu görüyoruz ve daha kapsamlı hâle gelmesini diliyorum.

Şimdi, AB’yle eş zamanlı bu anlaşmanın yürürlüğe girmesi Türkiye’de oluşacak birtakım sorunları, özellikle gümrük sorunlarını ortadan kaldırması açısından önemli. Anlatılırken zararsız bir şekilde geçtiğini söylüyor bürokratlar. Zaten bürokratlarımız ve devletin dış ticaretindeki görevi ihracatçısını veya ithalatçısını sorunsuz bir şekilde yeni sürece adapte etmesi idi. Bir de anlatılırken sanki bu anlaşmanın zayıf tarafı hep Türkiye Cumhuriyeti’ymiş gibi anlatılıyor, büyük bir kazanımdan bahsediliyor. Hâlbuki daha önceki anlaşmayı korumak anlamında önemli bir anlaşma. Fakat Türkiye Cumhuriyeti bu anlaşmanın güçlü tarafı. Çünkü neden? Bir lojistik avantajı olan, geniş ürün gamına sahip bir ülke ucuz işçilik, ucuz maliyetlerle yani yurt dışı pazarlarla, Avrupa’yla kıyaslandığı anlamıyla Avrupa için, İngiltere için önemli bir partner durumuna geliyor. Lütfen, bu açıdan bunu çok böyle büyük bir kazanım gibi göstermeyelim. İngiltere aslında Türkiye’yi kazanmış olarak söylersek biraz daha doğru olur.

Buradaki hedef aslında İngiltere olmamalı. Türkiye Cumhuriyeti önüne 500 milyar dolar gibi iri bir hedef koymuş durumda ihracatta. Bu iri hedefi gerçekleştirebilmek için çeşitli alternatif pazarlara yönelmek gerekiyor. Türkiye Cumhuriyeti’nin de İngiltere’nin -hani hep beraber biliriz ya- üzerinde güneş batmayan imparatorluğunu hâlâ kalıntılarının olduğu alternatif pazarlara İngiltere’yle birlikte gidebileceği anlaşmaları yapması gerekiyor ki bu 500 milyar dolarlık hedeflere ulaşalım.

Yine, Bakan Yardımcısını, gümrüklerden sorumlu bürokrat arkadaşımızı da görünce söylemek gereği duydum. Menşe uygulamasında basitleştirilmiş usulde fatura beyanına geçilmesi gayet yerinde bir uygulama işlemleri kolaylaştıracağı anlamında. Bununla ilgili tamimleri, umarım, çok dikkatli bir şekilde önceden yayınlarsınız ve geldiğinde ya da gittiğinde ürünler orada sıkıntı yaşanmaz, geriye dönük uygulamalara gidilmez. Bir de bu tip basitleştirilmiş usuller devletin vatandaşına, mükellefine duyduğu güveni yansıtır. Umarım, Türkiye’deki gümrük uygulamalarında da bu tip vatandaş, mükellefe güven esasını daha fazla öne çıkardığımız bir uygulamalar silsilesine Gümrük Bakanlığı geçer.

Hepinize teşekkür ediyorum.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Evet, teşekkür ediyorum.

Hasan Bey, buyurun.

HASAN TURAN (İstanbul) – Sayın Başkanım, değerli milletvekili arkadaşlar, Kıymetli Bakan Yardımcımız ve bürokratlarımız; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Yeni dönemin ilk toplantısının hayırlara vesile olmasını diliyorum.

İngiltere ve Kuzey İrlanda’yla serbest ticaret anlaşmasının ülkemize, milletimize hayırlı olmasını diliyorum. Tabii, bu anlaşmaların diğer ülkelerle, Avrupa ülkeleriyle birlikte de imzalanmasını ve Türk ticaretinin, ihracatının giderek artmasını arzu ediyoruz. Bunun için de bu anlaşmalar çok önemli, çok kıymetli. Bu anlaşmalar ülkemize, mutlaka ticaretimize, ticaret hacmimize ivme kazandıracaktır, artı değer sunacaktır. Bunları küçümsemek lazım. “Bize kazandırmıyor, karşı tarafa kazandırıyor; bize de çok faydası yok, diğer tarafa olacak.” gibi yorumlamalar en hafif tabirle kendimizi hafife almaktır. Ticaret tek yönlü değildir; hem ithalat yapıyoruz hem ihracat yapıyoruz. Her ikisinde de bu milletimiz kazanıyor, ülkemiz kazanıyor, ülkemize mal geldiğinde de mal gittiğinde de. Zaten bir alışverişten kârlı olmanın temel mantığı biraz da kazan kazan formülasyonudur. Kimse kazanmadan tek taraflı bir iş birliğine ve alışverişe girmez. Hem kazandıracaksınız hem kazanacaksınız. Son tahlilde biz kendi ülkemizin, kendi milletimizin hesabını yaparız. Cumhurbaşkanımızın liderliğindeki Hükümetimiz de ülkemizin ve milletimizin hesabını yapıyor ve ülkemize kazandırmak için de uğraşiyor.

Avrupa Birliği sürecini hemen hemen hepimiz biliyoruz. Benim yaşımdan daha eski bir tarihi süreci var. Yani 1959 yılında başlamış ve bugüne kadar altmış bir yıl geçmiş bir süreç. İnişli çıkışlı süreçleri var ancak AK PARTİ iktidarlarının ilk dönemindeki 2005 yılında geldiğimiz noktada tam üyelik müzakerelerine bizim dönemimizde başlanmış ve dönüşmüş. Önümüz tabii ki dünyanın her tarafına başta Avrupa olmak üzere hem kazanmak hem gelişmek hem büyümek istiyoruz. Bunun için de çeşitli anlaşmaları yapıyoruz. Bu Komisyonumuza böyle anlaşmaların gelmesi de bizleri mutlu ediyor. Son tahlilde bu anlaşmaların çarpan etkisi de olacaktır hem İngiltere hem onun partneri olan diğer ülkelerle ilişkilerimizin de gelişmesine vesile olacaktır. Ancak Avrupa Birliğine, kendimize söylediğimiz sözleri -özellikle milletimizin vekilleri açısından söylüyorum- karşı taraflarımıza da hep birlikte bütünlük içerisinde söylersek de ülkemizin menfaatine olacağı kanaatindeyim. Bulgaristan’ı, Yunanistan’ı, diğer Avrupa Birliği ülkelerini Türkiye ekonomisi kadar büyüklükleri olmadığı hâlde, Türkiye kadar gelişmedikleri hâlde çok kolay yoldan kendi topluluklarına alan, birliklerine alan, onlarla iş birliğini geliştiren bu topluluk üyeleri -ki İngiltere’yi konuşuyoruz, kendisi de buradan çıktı, kendi ilişkilerini kendisi geliştiriyor- bize karşı acaba niye aynı toleransı göstermiyorlar? Bunu Avrupa’ya da sormamız lazım, bizim hep beraber sormamız gereken soru bu olsa gerek diye düşünüyorum. “Avrupa, niye bize karşı çifte standartlı davranıyorsunuz? Neden?” “Neden bizi kapının eşiğinde bekletiyorsunuz 59’dan beri?” “Amacımız ne?” “Ne yani bizde eksik gördüğümüz şey nedir, beklediğiniz şey nedir?”

“Sizinle uyuşmayan yönlerimiz nelerdir?” “Bunları biz de merak ediyoruz, öğrenmek istiyoruz.” diye Avrupalılara bu soruları sormamız lazım diye düşünüyorum ben. Bu soruların cevabını da hemen hemen hepimiz biliyoruz aslında.

OĞUZ KAAN SALICI (İstanbul) – Biraz da ondan bahsetseniz...

HASAN TURAN (İstanbul) – Sadece, “kendimizdeki demokrasi eksikliği” olarak tarif etmek... Bunlar tartışılacak konulardır. Avrupalıların kendi ülkelerindeki demokrasiyle ilgili standartlarını biliyoruz. Özellikle, mesela ülkemize yönelik faaliyet yürüten, gerek ülkemiz kaynaklı gerekse onların ülkelerinde vücut bulmuş birçok örgütsel yapıya alabildiğine destek sunarlarken bizden de burada “demokrasi tavsiyesi” adı altında her türlü oluşuma alan açmamızı özellikle istiyorlar. Acaba bu duygu ve düşüncelerin, bu tavsiyelerin altında emperyal hedefler var mıdır, yok mudur? En son, İspanyol Meclisindeki Katalanların kararıyla ilgili Avrupa Birliğinin tutumunu, İspanya’nın tutumunu gördük, izledik. Ama İspanya’da gösterdikleri bu katı tutumu... Ne hikmetse Türkiye’ye geldiğimiz zaman başka türlü davranıyorlar, hep çifte standartlılar. Kendi ülkelerinde kendi yönetimleriyle ilgili eleştiriler getiren insanlara karşı farklı davranırken bizim ülkemizde farklı davranıyorlar. Tabii, biz kendi insanımıza sağlamak zorunda olduğumuz refahı, mutluluğu, demokrasiyi, özgürlüğü -zaten bizim insan haklarına bağlılığımız, saygımız, insanların temel hakkı olmasından dolayı- övmek durumundayız. Bu konuda bir sıkıntı yok, illa Avrupa dedi diye bunları yapacak değiliz ancak Avrupa topluluğunun üyesi olmak istiyorsak da tabii standartlarla ilgili -uyum sağlamak, birlikte ortak kararlara uymak- bu konuda gerekli şeyleri yapmamız gerekir ama meseleyi sadece demokrasi, insan hakları ve özgürlükler bağlamından, Avrupa’nın baktığı pencereden bakarak okumamızın doğru olmadığı kanaatindeyim. Avrupa’nın bilinçaltında acaba bizim kültürümüz, inancımız, tarihimiz, yaklaşımlarımız olabilir mi? Yani bu konuları da sormamız gerekir diye düşünüyorum.

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Teşekkür ediyorum Hasan Bey.

Sayın Erozan, buyurun.

AHMET KAMİL EROZAN (Bursa) – Sayın Başkan, çok teşekkür ederim.

2021 yılı çalışmalarımızın da hayırlı olmasını dilerim.

Hâlen tartışmakta olduğumuz anlaşmayla hiçbir sorunumuz yok, biz de İYİ PARTİ olarak bunu destekliyoruz ancak hem bakanlıklar cephesinin hem bazı arkadaşlarımızın söylemlerini ben aşırı bir iyimserlikle not ediyorum yani hele böyle Avrupa Birliği gibi işin sadece ekonomi olmadığı bir alanda “kazan kazan” dediğimiz şeyi uygulamaya koyabilmek için Avrupa Birliğinin aynı zamanda bir değerler manzumesi olduğunu da unutmamak lazım. Şimdi, maalesef son dönemde belki bu değerler manzumesine uyum açısından şubat ayı vadeli birtakım reformlardan söz ediliyor olsa da bizim değerlendirmelerimizde bunun, başta bizim beklentilerimizin çok gerisinde kalacağından eminiz biz, Avrupa Birliği kendi değerlendirmesini kendisi yapar ama ben, biraz, o masanın etrafında gördüğüm, bazı arkadaşlarımda gördüğüm iyimserliği ihtiyatlıkla karşılamak ihtiyacını duyuyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Bakan Yardımcım, buyurun.

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI YAVUZ SELİM KIRAN – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Yine, Sayın Cumhurbaşkanımıza verilen yetkiyle ilgili Sibel Hanım'ın ilave bir uyarısı oldu "Orada acaba geniş yorumlanmaya müsait mi?" diye. Aslında aynı gün biz Birleşik Krallık'la bu konuda bir mutabakat zaptı da imzaladık ve o mutabakat zaptında anlaşmanın menşe protokolünde yapılacak değişikliklerin özel olarak hangi alanlarda olabileceğini tek tek not ettik. Bu konuda yapılacak değişiklikler bellidir, burada herhangi bir tereddüde veya kaygıya sebebiyet verecek bir durum yoktur. Zaten Cumhurbaşkanımıza verilen yetkinin anlaşmanın ana metninde gerçekleştirilecek değişikliklerle ilgili olmadığını da daha evvel ifade etmişim.

Utku Bey'in AB'yle ilişkilerdeki mevcut durumla ilgili bilgilendirme talebi... Tabii ki Komisyonumuz takdir ederse biz her zaman Komisyonumuzu, Komisyon Başkanımız ve üyelerimizin talepleriyle bilgilendirmeye hazırız.

Tam üyelik perspektifi her zaman bizim için Avrupa Birliğiyle ilişkilerde esastır ama burada Türkiye'den kaynaklanmayan sebeplerle önümüze çıkarılan siyasi engellerin fasıllardaki ilerlemeyi engellediği de ortadadır. Bu konuda siyasi engellerin kaldırılması için Avrupa Birliği içerisindeki tartışmaların daha vizyoner ve sağlıklı bir şekilde cereyan etmesi gerektiği de açıktır.

Otomatik bilgi değişimiyle ilgili Utku Bey'in... Tabii, uzun süredir gündemde, yurt dışındaki vatandaşlarımızın da yakından takip ettiği bir husus. Bu konuda ilgili kurumlar olarak gerekli eş güdüm ve koordinasyon içerisinde bu süreci yürüttük. Özellikle vergi kayıp ve kaçaklarının önlenmesi, vergi uygulamalarında ülkeler arasındaki yeknesaklığın ve şeffaflığın sağlanması konusunda 2010 yılından beri yürüten bir süreç ve Türkiye olarak da biz finansal hesap bilgilerinin otomatik değişimine ilişkin çok taraflı yetkili makam anlaşmasını 2019 sonunda onayladık. Burada tabii salgın sürecinin getirdiği birtakım mücbir sebepler var, zorluklar var. Bu konuda uzun süredir aslında muhataplarımızla ve ilgili kurumlarla bu paylaşım sürecinin ertelenmesi konusundaki çalışmalarımızda da Utku Bey'in de dâhil olduğu yine Parlamentomuzdan Zafer Bey'in de -Komisyonumuzun üyesi- yakından takip ettiği süreçler yaşandı. Burada biz Covid-19 salgını sebebiyle bu finansal hesap bilgilerinin paylaşımının ertelenmesi konusunda muhataplarımıza taleplerimizi ilettik ve Covid-19 salgını sürecinde ortaya çıkan zorluklar sebebiyle bu bilgilerin paylaşılmasının... Şu anda da hiçbir ülkeyle bu bilgileri paylaşmadık ve önümüzdeki yakın dönemde de pandeminin getirdiği zorluklar sebebiyle paylaşamayacağımızı muhataplarımıza ilettik. Bu süreç devam ediyor ve muhataplarımızla görüşmeye de devam edeceğiz. Tabii, bu, karşılıklılık esasına dayalı bir süreç. Bizim vatandaşlarımızın yurt dışında, ilgili ülkelerde ikamet esaslı da bir süreç. Bu ülkelerde ikamet eden vatandaşlarımızın bilgileri paylaşılacağı gibi, ülkemizde yaşayan yabancı vatandaşların bilgilerini de talep etme hakkımız saklı. Bu, karşılıklı müzakereyle şu anda erteleme yönünde talepte bulunduğumuz bir süreç. Bu süreci takip ediyoruz. İlgili birimlerimiz gerekli durumlarda ve Sayın Bakanımız, bakanlarımız bu konuda gerekli bilgilendirmeleri kamuoyuyla zamanlıca paylaşacaklar. Bunu Komisyonumuzla da paylaşmak istedim.

Teşekkür ederim.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (İstanbul) – Bu konuyla ilgili bir soru sorabilir miyim?

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Kısa olmasını rica edeceğim çünkü çok uzadı, bir anlaşmamız daha var çünkü, ondan dolayı. Kısa olursa çok minnettar kalırım.

Buyurun.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Bu konuyla ilgili bir soru sormak istiyorum. Finansal hesap bilgilerinin paylaşılmasıyla ilgili çok taraflı yetkili makam anlaşması yürürlüğe girdi. Türk vatandaşlarının yoğun yaşadığı 5 ülke haricinde bu bilgiler paylaşılıyor. Bu sözünü ettiğiniz erteleme, 5 ülkeyle ilgili erteleme mi yine, yoksa bu pandemi süreci nedeniyle anlaşmanın tarafı olan bütün ülkeleri mi kapsıyor?

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI YAVUZ SELİM KIRAN – Sadece 5 ülke değil, bütün ülkeleri kapsıyor bizim talebimiz.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (İstanbul) – Ama bu ülkeler...

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Şimdi “Talebimiz hepsini kapsıyor.” dedi işte Yavuz Bey.

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI YAVUZ SELİM KIRAN – Biz, tabii, bu anlaşmadaki yükümlülüklerimize sonuna kadar bağlıyız. Bu konuda Türkiye’nin şeffaf bir şekilde bu sürece olan bağlılığı ve attığı imzalara olan bağlılığı açıktır. Burada Covid-19 salgınının oluşturduğu zorluklar sebebiyle erteleme yönündeki, yani bu sürecin iptali yönünde değil ve sadece 5 ülkeyle değil bütün ülkelerle bu süreçte yaşanan zorluklar sebebiyle bunun ertelenmesi yönündeki talebimizi ilettik. Şu anda süreç devam ediyor, henüz bu konuda nihayete ermiş bir durum söz konusu değil ama ertelenmesi konusundaki irademizi muhataplarımızla paylaşmış durumdayız.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Buyurun.

OĞUZ KAAN SALICI (İstanbul) – Şimdi, bu konu önemli. Bildiğim kadarıyla Bakanlıktan ya da iktidar partisinin yetkilileri ağzından daha önce bu konuyla ilgili herhangi bir şey paylaşılmadı. Ben Sayın Bakan Yardımcısının yapmış olduğu açıklamayı, 1 Ocak 2021 tarihi itibarıyla yürürlüğe girecek anlaşma yani bu 5 ülkeyle ilgili anlaşma da dâhil olmak üzere, daha önce yürürlüğe giren, bilgi paylaşımı yapılan ya da yapılması gereken ülkelerin tamamının ertelendiği şeklinde anlıyorum. Eğer durum buysa -bu hâlâ bu 5 ülkeyle ilgili durumun netleşmediği anlamına geliyor- yani 1 Ocak 2021 tarihini geçtik, bu anlaşma konusunda bir erteleme olacak mı, Türkiye bir erteleme talebinde bulundu mu, yoksa “Genel Covid çerçevesi içinde diğerlerini erteledik, bu 5 ülkeyle ilgili olanları da erteledik.”... Çünkü bu 5 ülke kıymetli, bizim en çok vatandaşımızın yaşadığı 5 ülke diyelim. Yani doğru anlamak açısından soruyorum Sayın Bakan Yardımcısı.

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI YAVUZ SELİM KIRAN – Bu 5 ülkeyi biz, anlaşma kapsamı dışında, vatandaşlarımızın yoğun yaşadığı ülkeler olarak kapsam dışında bir süre tutmuştuk ama bu 5 ülkenin dışında da diğer ülkelerde de yoğun şekilde yaşayan vatandaşlarımız var. Burada, tabii, bizim en ufak bir tereddüdümüz yok, bu anlaşmaya sonuna kadar bağlıyız tekrar ifade etmek isterim. Şu an Komisyonla paylaşmak istediğim husus: Şu an nihayete ermiş bir süreç de değil, biz bu konudaki irademizi ve yaşadığımız zorlukları muhataplarımızla paylaştık, şu anda devam eden bir süreç. Nihayete erdiğinde zaten kamuoyumuza gerekli bilgilendirmeler yapılacaktır Sayın Vekilim.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Teşekkür ederiz Yavuz Bey.

Sayın Çakırözer, buyurun.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Teşekkür ederim.

Burada bir yanlış anlaşılmayı da, Sayın Bakan Yardımcısıyla daha önce yaptığımız bir görüşme nedeniyle de belki Komisyon üyeleriyle paylaşmak isterim. Tabii ki pandemi nedeniyle ertelenecek diyoruz ama asıl mesele şu: Yurt dışında akrabası olan varsa, eşi dostu olan varsa ya da hepinizin, diğer partilerin de birlikleri var ya da oradaki temsilcileri var. Türkiye Cumhuriyeti devleti vatandaşlarını bilgilendirmede yani anlaşma uygulamaya girdiği anda dahi yurt dışında, Almanya’da olsun, İngiltere’de olsun hiçbirini bilmiyordu Hangi bilginin verileceğini, kendisinin ilgili Maliye Bakanlığıyla nasıl muhatap olacağını, hiçbir şey bilmiyordu. Asıl mesele buydu, zaten bu nedenle o 5 ülkedeki, 5 ülkede

yaklaşık 5 milyon vatandaşımız ya da Türkiye kökenli göçmen kardeşimiz var, bu anlaşmanın ne getirdiğini bilmiyorlardı. Yani anlaşma biliyorsunuz 2011’de imzalanıyor, 2017’de Meclisten geçiyor çerçeve anlaşma ama geçerken ama bu salonda belki konuşuluyor ama bunun gurbetçilere etkisi hiç konuşulmuyor, daha sonra Sayın Cumhurbaşkanının imzaladığı çok taraflı yetkilendirme anlaşması ile -ki o Meclise gelmiyor, “Gelmek zorunda değil.” diyor hukukçular ama gelmesi gerekirdi, burada tartışılması gerekirdi- bir anda yurt dışındaki 7 milyon Türk, Türkiye’deki on yılların birikiminin çalıştıkları ülkenin Maliye Bakanlığına bildirileceğini öğreniyor. Absürt bir durum ama çok uzadığını biliyorum, bu son cümlem olsun. Örneğin Danimarka, Danimarka’daki vatandaşlarımız bunu öğrendiği gün, işte, diyelim 1 Ocak 2020’de öğrendiğinde aslında Türkiye Cumhuriyeti Maliye Bakanlığı ya da Türkiye Cumhuriyeti devleti Danimarka’ya söz vermiş “Ben sana 31 Aralık 2019 itibarıyla tüm hesapları vereceğim.” diye. Yani vatandaş öğrendiğinde zaten hesaplarının bilgisi kesilmişti. Bir yıldır, hatta son üç aydır o da, Maliye Bakanlığı bilgilendirmeye başladı çünkü yoğun bir sıkıntı vardı.

O yüzden, bizlerin talebi, vatandaşlarımızın bilgilendirilmesi ve bu bilgilendirme gerçekleşene kadar yani “Bu anlaşma nedir, sizin hangi bilginiz verilecek, bu durumda ne yapmanız lazım?”ı öğrenmesi için yurt dışındaki 7 milyon Türk’ün, bir ertelemeye ihtiyaç var. Bunun için de, işte, doğal olarak da dünyanın içinden geçtiği bir süreç var ama, yoksa bu anlaşmadan geriye adım atılmasını hiç kimse istemiyor, Sayın Bakan Yardımcısı da söylüyor, şeffaflık açısından, vergi kaçakçılığı, kara para önlenmesi açısından önemli. Ama yani Avrupa Kıtası’nda en azından, yurt dışında 7 milyon vatandaşı bulunan başka bir ülke yok. O yüzden, bizim muhataplarımızdan imtiyaz istemek hakkımız. Yani bunu böyle utana sıkıla değil, bazı imtiyazları istemek hakkımız. Ama bunun bugüne kadar yapılmamış ya da yeterince yapılmamış olması, tabii, eleştiri konusuydu, umarım önümüzdeki günlerde...

Bu ertelemenin yapılması da yeterli değil, neden? Çünkü örneğin ertelediniz, gelecek yıla ertelediğinizde bu yıl boyunca bütün vatandaşları bilgilendirmemiz lazım bizim. Çünkü bu yılın sonunda vatandaşın hesabını bankalar kesecek ve Maliyeye gönderecek, Maliye de bunu ilgili ülkeye gönderecek. O yüzden, şu andaki erteleme kararının da yine ülkelerle müzakere edilerek belki iki yıla çıkarılması gerekecek çünkü ertelediğinizde yine geçmiş yılın son gününün bilgilerini bu yılın eylül ayında vermek durumundayız anlaşmaya göre. O yüzden, bir süreye ihtiyaç var, kademeli geçişe ihtiyaç var. Müzakerelerin bu şekilde yapılması ve bunun bizim hakkımız olduğu gerçeği unutulmadan yapılması gerekir diye düşünüyorum.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Teşekkür ediyorum Sayın Çakırözler.

Teklifin tümü üzerinde görüşmeler tamamlanmıştır.

Teklifin maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teklifin 1’inci maddesi okutuyorum:

TÜRKİYE CUMHURİYETİ İLE BÜYÜK BRİTANYA VE KUZEY İRLANDA BİRLEŞİK KRALLIĞI ARASINDA SERBEST TİCARET ANLAŞMASI, TÜRKİYE VE BİRLEŞİK KRALLIK HÜKÜMETLERİ ARASINDA MENŞE KURALLARINA DAİR ORTAK BİLDİRİ, TÜRKİYE VE BİRLEŞİK KRALLIK HÜKÜMETLERİ ARASINDA MUTABAKAT ZAPTI VE KUZEY İRLANDA İLE TİCARETE İLİŞKİN OLARAK TÜRKİYE CUMHURİYETİ İLE BÜYÜK BRİTANYA VE KUZEY İRLANDA BİRLEŞİK KRALLIĞI ARASINDA TEATİ EDİLEN MEKTUPLARIN ONAYLANMASININ UYGUN BULUNMASI VE ANLAŞMANIN PROTOKOLLER VE EKLERİNE İLİŞKİN DEĞİŞİKLİKLERİN CUMHURBAŞKANINCA DOĞRUDAN ONAYLANMASINA DAİR YETKİ VERİLMESİ HAKKINDA KANUN TEKLİFİ

MADDE 1 – (1) 29 Aralık 2020 tarihinde Ankara’da imzalanan “Türkiye Cumhuriyeti ile Büyük Britanya ve Kuzey İrlanda Birleşik Krallığı Arasında Serbest Ticaret Anlaşması”, “Türkiye ve Birleşik Krallık Hükümetleri Arasında Menşe Kurallarına Dair Ortak Bildiri”, “Türkiye ve Birleşik Krallık Hükümetleri Arasında Mutabakat Zaptı” ve Kuzey İrlanda ile ticarete ilişkin olarak Türkiye Cumhuriyeti ile Büyük Britanya ve Kuzey İrlanda Birleşik Krallığı arasında teati edilen “Mektuplar”ın onaylanmasının uygun bulunmuştur.

(2) Birinci fıkrada belirtilen Anlaşmanın protokoller ve eklerine ilişkin değişiklikleri doğrudan onaylamaya Cumhurbaşkanı yetkilidir.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2 – (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3 – (1) Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teklifin tümünü oylarımıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Özel sözcülerle ilgili önergeyi okutuyorum:

Dışişleri Komisyonu Başkanlığına

(2/3327) esas numaralı Kanun Teklifi'nin Komisyon raporu hakkında Karabük Milletvekili Niyazi Güneş, Ankara Milletvekili Asuman Erdoğan, Bursa Milletvekili Atilla Ödünç, İstanbul Milletvekili Hasan Turan'ın özel sözcüler olarak atanmasını teklif ederim.

Akif Çağatay Kılıç

İstanbul

Dışişleri Komisyonu Başkanı

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Komisyon raporuna muhalefet şerhi koymak isteyen üyelerimiz var ise 27 Ocak 2021 Çarşamba günü saat 12.00'ye kadar muhalefet şerhlerini iletmelerini rica ediyorum.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

3.- *Komisyon Başkanı Akif Çağatay Kılıç'ın, Komisyonun bilgilendirme ve fikir alışverişinde bulunmak üzere yapacağı toplantıları Covid sürecinin kısıtlamasına ve Avrupa Birliği ile ilgili sürece ilişkin açıklaması*

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ - Şimdi, 2'nci anlaşmaya geçmeden önce öncelikle şunu söyleyeyim: Biz tabii ki Komisyonumuzla farklı zamanlarda hem bilgilendirme olsun hem bir fikir alışverişi olsun hem de kendi açımızdan da Meclisimizde yaşadığımız veya Meclisimizde gördüğümüz birtakım önerileri bakanlıklarımızla paylaşmak üzere toplanmak istiyoruz. Tabii, bu Covid sürecinde bazı şeyler istediğimiz kadar hızlı olmuyor, bazı şeyleri bekletmek durumunda kalıyoruz ama şunu söylemek istiyorum: Bakın, bütçe çalışmasından sonra, yaklaşık aralığın son haftasından itibaren şu ana kadar Genel Kurul açısından bir toplanma olmadı, bu hafta başladı. Benim açımdan Genel Kurulun olmadığı günlerde de toplantı yapmak hiç sıkıntı değil, ben bunu yaparım, arkadaşlarımı da davet ederim ancak bir iki kere bu işe niyet ettiğimizde birçok arkadaşımızın Genel Kurul çalışmaları dışında illerinde olduğuyula alakalı birtakım bilgiler oldu. Dolayısıyla, Genel Kurulun çalışmadığı bir zaman çağırmakta da böyle bir dezavantaj var. Çağırırız, 2 kişi, 3 kişi, 4 kişi veya daha az kişiyle toplantı

yapmak durumunda kalırsak hoş olmaz. Onun için onu yapmak istemiyorum açıkçası, açık yüreklilikle sizinle paylaşıyorum bunu. Dolayısıyla, Genel Kurul günlerini bu noktada önceliyorum ama bugün bile, gördüğünüz gibi, bazen böyle gidip gelmelerle Genel Kurul çalıştığı zaman şey olabilir.

Şimdi, evet, önümüzde önemli süreçler var. Bunlarla alakalı olarak hem bilgilendirme hem de farklı fikirlerin tartışılması, müzakere edilmesi konusunda da açıkçası bir toplantı yapmak istiyoruz ama bunu gelişen gündem içerisinde takip etmek durumundayız; açık açık söylüyorum, bu Covid’le mücadele de bizi kısıtlıyor bazı noktalarda.

Bu arada, Ceyda Hanım da geldi, ona da geçmiş olsun diyorum. O da biliyorsunuz bir Covid mücadelesi verdi. Herhâlde iyisiniz çok şükür, çok geçmiş olsun.

CEYDA BÖLÜNMEZ ÇANKIRI (İzmir) – Çok teşekkürler.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Dolayısıyla, yani kesinlikle ne unutulmuş durumda ne de yapmak istemememiz gibi bir şey yok. Yani sadece Ünal Bey’in bu noktadaki hassasiyeti değil, hepimizin bu noktada hassasiyeti var ama arkadaşlarımız da mesela, Yavuz Bey de işte bu hastalık mücadelesini verdi, orada bazı arkadaşlarda da oldu. Bir şeyler zorluyor bizi ama inşallah yapacağız.

AB’yle alakalı süreçlerle ilgili tabii birtakım düşünceler paylaşıldı. Şimdi paylaşan arkadaşların bazıları da ayrıldı ama ben kayıtlara geçilmesi açısından söyleyeyim. Tabii ki Türkiye’nin Avrupa Birliği tam üyelik süreci, müzakere süreci 2004’ün 17 Aralığında başlamış olan, resmen başlamış olan bir süreç. Türkiye’nin bu süreç içerisindeki karşılaştığı veya karşılaşmadığı ön yargı, zorluklar, ikiye bölünmüş tutumlar, bazen desteklerle ilgili değerlendirmeleri yaparken -ki o zamanlarda, o dönemlerde Dışişleri Bakanlığında görev yapan Ünal Bey o zamanki dönemi de yakından biliyor- tabii şunu değerlendirmemiz lazım diye düşünüyorum, yani o süreçler içerisinde bizzat, şahsen yaşamış birisi olarak hem masadaki sürecinde hem de daha sonraki devam eden müzakere dönemi içerisinde Sayın Cumhurbaşkanımızla o zaman beraber çalışmanın getirdiği o avantajla şunu söylemek, düşünmek ve açıkça dile getirmek lazım: Evet, bizim üstümüze düşen sorumluluklar var, tabii ki var, o müzakere süreci içerisinde hem imzaladığımız hem kendimizi bağlı tuttuğumuz hem de olması ve kendi halkımız ve milletimiz açısından da olmasını istediğimiz reformlar, ilerlemeler, gelişmeler tabii ki var. Ve bunlar üzerinde de açıkçası yoğun bir çalışma yaptık, yapmaya devam ediyoruz ama şunu da görmemiz gerekiyor diye düşünüyorum: Özellikle Fransa’da Sarkozy’nin Cumhurbaşkanı olmasıyla, Almanya’da Schröder’den sonra Sayın Merkel’in Şansölye olmasıyla beraber ve İngiltere’de de Tony Blair’den sonraki siyasi sürecin yaşanmasıyla şunu görmemiz lazım, yani, Avrupa Birliği’nin konudan sorumlu...

Şimdi, burayı da ikiye bölmek gerekiyor, müzakere yürütmekle sorumlu olan bir birlik var, bir de o birliğin üyesi olan, siyasi irade ortaya koyan ülkeler var, onların başkanları, başbakanları, cumhurbaşkanları, hükümet başkanları var. Şimdi, müzakereyi teknik olarak yürütmekle görevli olan Avrupa Birliği’nin iç yapısı siyasi olarak bunun arkasındaki duruşu görmeyince hem onlar yavaşlıyor hem de siyasi olarak Avrupa Birliği üyesi olan birtakım ülkelerden önümüze... Aslında başta hiçbir şekilde dile getirilmeyen birtakım işler konduğu zaman ya bunu tek taraflı olarak “Türkiye eksik yaptı.” “Türkiye şunu yapmadı.” veya “Bunu yapmadı.” dediğinizde kendi kendimize haksızlık etmiş oluruz diye düşünüyorum.

Bunu neden söylüyorum? Bakın, biz Avrupa Birliğine örneğin, fasılların açılması konusunda, işte, adalet faslı olsun veya başka fasıllarla ilgili “Ya, açalım, müzakereye başlayalım, devam edelim, ilerleyelim, onu müzakerede tartışırız.” dediğimizde Avrupa Birliği’nin işte, adımı söyleyeyim, Sarkozy “Hayır.” dedi, Merkel anlaşmalara bağlı olduğunu dile getirmesiyle beraber tabii hiçbir zaman Avrupa Birliği üyesi olmaması gerektiği düşüncesini saklamadı, Türkiye’ye karşı olan düşüncesini ama

“Anlaşmalara bağlıyım.” dedi. Ama “Anlaşmalara bağlıyım.” deyip de daha sonra da şahsi fikrim şudur veya partimin görüşü de budur -yani imtiyazlı ortaklık, artık ne dersiniz ona- dediğiniz zaman tabii onun arkasındaki o siyasi anlamdaki daha önceki...

Yani 2004'ten bahsedildi, 17 Aralık 2004'teki müzakere sürecinden. O süreçte ben yani Fransa Cumhurbaşkanının, Almanya Şansölyesinin, İngiltere Başbakanının, İtalya Başbakanının, İspanya'daki Hükûmetin başının, başbakanın nasıl bir tutum içerisinde destek olduklarını iyi hatırlıyorum ama karşımızda duranların kim olduğunu da çok iyi biliyorum -Avrupa Birliği içerisinden bahsediyorum- ve onların nasıl ekarte edildiğini. Dolayısıyla, eleştiri tabii ki olacaktır ama benim özellikle üstünde durmak istediğim nokta, eleştirimizi yaparken Avrupa Birliğinin siyasi anlamdaki yönetiminin de kendi açısından altına imza koymuş olduğu metin, anlaşmalara ve taahhütlere uymadığı noktaların olduğu ve bundan dolayı da ciddi birtakım engellemelerin ortaya konduğunu hatırlayalım.

En sabit örneği şudur: Biliyorsunuz, müzakere kararı alındığında Avrupa Birliği genişlemeden sorumlu üyesi Sayın Verheugen'dı ve çok açık bir şekilde bir soru soruldu kendisine Sayın Cumhurbaşkanımız tarafından, Başbakan olduğu dönemde “Masada herhangi başka bir şey var mı?” “Yok.” dedi. Ama daha sonra bırakın masanın üzerinde bir şey olup olmasını masayı alıp götürüp yeni masa getirdiler. Yani bunu da görmemiz lazım; bu şeyi dile getirmek istedim.

Ve son olarak da ben de yurt dışında doğmuş, büyümüş ve gurbetçi bir kardeşiniz olarak tabii ki Avrupa'yla veya dünyanın hepsiyle yapılan finansal anlaşmalar, kara paranın ve yasa dışı bazı kaynakların farklı yerlerde teröre bulaşmış olanların kullanılmamasıyla ilgili mücadelede tabii ki bir uluslararası anlaşmamız var ama şunu da görmemiz lazım: Konu sadece burada kalmıyor, yani maalesef ve maalesef şimdi bu Covid sürecinde de görüyoruz, işte bu sanal medya diye tabir ettiğimiz sosyal platformlar... İşte, değişik isimleri var, şimdi isim verip kayda geçirmeyelim, reklam olur; anladınız neyi kastettiğimi. Yani birisi bir kuyuya bir taş atıyor, bir yazı yazıyor 140 karakter ondan sonra hepimiz bir araya gelsek düzeltmiyoruz onu. Yani tabii ki Türkiye Cumhuriyeti devleti olarak kendi vatandaşının, hukuka ve kanuna uygun tüm işlerini yapan vatandaşlarımızın herhangi bir şekilde yurt dışında sorun yaşamasına yol açacak bir paylaşım içerisinde olmayacağımız zaten malumdur. Ha, bunun müzakeresi devam ediyor, işte Sayın Bakan Yardımcımız da dile getirdi, o veya bu sebepten dolayı devam eden bir süreçle karşı karşıyayız ama bunu hep beraber böylece götürelim, diye düşünüyorum.

Gündemin 2'nci maddesine geçiyorum:

IV.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER (Devam)

2.- Türkiye Cumhuriyeti ile Arnavutluk Cumhuriyeti Arasında Serbest Ticaret Anlaşması ile Kurulan Ortak Komitenin Türkiye Cumhuriyeti ile Arnavutluk Cumhuriyeti Arasında Serbest Ticaret Anlaşmasına Ek 'Menşeli Ürünler' Kavramının Tanımı ve İdari İş Birliği Yöntemlerine İlişkin Protokol II'yi Değiştiren 1/2020 Sayılı Kararının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna ve Anlaşmanın Protokoller ve Eklerine İlişkin Değişikliklerin Cumhurbaşkanınca Doğrudan Onaylanmasına Dair Yetki Verilmesine İlişkin Kanun Teklifi (2/2950) (***)

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Türkiye Cumhuriyeti ile Arnavutluk Cumhuriyeti Arasında Serbest Ticaret Anlaşması ile Kurulan Ortak Komitenin Türkiye Cumhuriyeti ile Arnavutluk Cumhuriyeti Arasında Serbest Ticaret Anlaşmasına Ek 'Menşeli Ürünler' Kavramının Tanımı ve İdari İş Birliği Yöntemlerine İlişkin Protokol II'yi Değiştiren 1/2020 Sayılı Kararının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna ve Anlaşmanın Protokoller ve Eklerine İlişkin Değişikliklerin Cumhurbaşkanınca Doğrudan Onaylanmasına Dair Yetki Verilmesine İlişkin Kanun Teklifi.

(***) (2/2950) esas numaralı Kanun Teklifi tutanağa eklidir.

(2/2950) esas numaralı Kanun Teklifi 3 Haziran 2020 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulmuş ve 10 Haziran 2020 tarihinde Komisyonumuza havale edilmiştir.

Şimdi, öncelikle, sözü yine Dışişleri Bakanlığı temsilcisine vermek istiyorum.

Yavuz Bey, buyurun.

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI YAVUZ SELİM KIRAN – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Arnavutluk, Balkanlarda köklü iş birliğine sahip olduğumuz önemli ülkelerden biri ve bu anlamda içinde bulunduğumuz ay içerisinde Arnavutluk’la ilişkilerimizde önemli gelişmeler yaşandı. Özellikle, ülkemizi 6-7 Ocak tarihlerinde ziyaret eden Arnavutluk Başbakanı Sayın Rama’nın ziyareti kapsamında sağlıktan eğitime 5 farklı alanda önemli anlaşmaları imza attık. Daha da önemlisi, ilişkilerimizi stratejik ortaklık seviyesine çıkartarak Yüksek Düzeyli İşbirliği Konseyini ihdas ettik.

Sayın Meclis Başkanımızın 4-5 Şubatta gerçekleştireceği Arnavutluk ziyaretiyle parlamentolar arası boyutta da ilişkilerimizi geliştirmeye devam edeceğiz ve bu ziyaret de ilişkilerimize önemli bir ivme katacak.

İkili ilişkilerimiz bu yüksek düzeyli temasların yanı sıra Arnavutluk’un zor günlerinde gösterdiğimiz dayanışma ve iş birliğinden de güç alıyor. Bildiğiniz gibi Arnavutluk 2019 yılının Eylül ve Kasım aylarında iki büyük deprem yaşamıştı ve bu depremde de Arnavutluk’la en güçlü dayanışmayı gösteren ülke Türkiye Cumhuriyeti oldu ve şu anda orada TOKİ’nin inşa edeceği 522 konuta ilişkin geçtiğimiz aralık ayında Sayın Çevre ve Şehircilik Bakanımızın ziyareti sırasında bu konutların temel atma töreni gerçekleştirilmişti, inşallah ağustos ayında Sayın Cumhurbaşkanımızın Arnavutluk ziyareti vesilesiyle bu konutların teslim töreni de, açılışı da gerçekleştirilecek ve bu ziyaret sırasında yine Yüksek Düzeyli İşbirliği Konseyi toplantısının ikinci de gerçekleştirmeyi planlıyoruz.

Malumunuz salgın sürecinde Türkiye olarak 156 ülke ve 11 uluslararası kuruluşla tıbbi yardımda bulunduk. Bu zor dönemde Arnavutluk’a da 6 ambulans ve 7 ton sağlık malzemesi gönderdik ve yine bu zor dönemde Arnavutluk’un yanında olan ülkelere de Türkiye oldu. Başbakan Rama’nın ziyareti sırasında vardığımız mutabakat çerçevesinde Arnavutluk’ta 150 yataklı hastane de inşa edeceğiz. Nisan ayında açılacak bu hastanede sağlık personelimiz, Arnavutluk sağlık görevlilerine eğitim verecek. Eğitim konusunda, tabii, yalnızca sağlık personeliyle sınırlı kalmıyoruz. İmzaladığımız eğitim iş birliği anlaşmasıyla devlet okullarında Türkçenin seçmeli ders olarak okutulması konusunda mutabakata vardık. Hâlen 281 öğrencinin yararlandığı Türkiye burslarımızdan daha fazla Arnavut öğrencinin yararlanması için de çalışıyoruz. Maarif Vakfımız Arnavutluk’taki bir üniversiteyi devraldı, yine İstanbul Teknik Üniversitemizin Arnavutluk’ta bir şube açmasına ilişkin çalışmalar sürüyor. Geleceğimize dair attığımız bu adımlar hiç şüphesiz ortak tarihimizden de güç alıyor. Bu çerçevede, ortak kültür mirasımız olan İşkodra şehrindeki Kurşunlu Camisi’nin restorasyonuna da kısa sürede başlayacağız.

Tabii, bütün bu gündem içerisindeki en önemli başlıklardan biri de ekonomik ve ticari ilişkilerimiz. Şu anda 600 firmamızla Arnavutluk’taki en büyük uluslararası yatırımcı konumundayız. Son on sekiz sene yatırımlarımız 35 milyon dolardan 3,5 milyar dolara yükseldi. 2002 yılında 100 milyon dolar olan ticaret hacmimiz bugün 600 milyon doların üzerinde. Bu rakamla Arnavutluk’un 4’üncü büyük ticaret ortağıyız. Hedefimiz, ticaret hacmimizi 1 milyar dolara çıkarmak. Gündemimizde yer alan anlaşma bu bakımdan önem taşıyor. Arnavutluk’ta 2006 yılında imzaladığımız serbest ticaret anlaşmasıyla ikili menşe kurallarımızı da tespit etmiştik. Ancak uluslararası ticaretin kolaylaştırılmasına yönelik olarak en önemli ihrac pazarlarımızın bulunduğu Avrupa Birliği, Balkanlar ve Akdeniz ülkeleriyle menşe kurallarının uyumlaştırılması bu süreçte ortaya çıkan bir ihtiyaçtı. Bu çerçevede, Avrupa Birliği

Komisyonu girişimiyle Pan Avrupa Akdeniz Menşe Kümülasyonu Sistemi kuruldu. Bu sistemi kuran konvansiyona 2014 yılında biz de taraf olduk. Böylece, firmalarımızın daha geniş bir tedarik zinciri ağından faydalanarak, ihracatlarını artırmalarını ve ticaretini kolaylaştırmalarını hedefledik. Bu ağdan Arnavutluk'la ticaretimizde de yararlanabilmek için bu konvansiyondaki menşe kurallarını serbest ticaret anlaşmamıza aktarmamız gerekiyor. Böylece, ticari işlemlerimizi sadeleştirip kolaylaştıracak bir adım atmış oluyoruz. Bu sayede Arnavutluk dâhil olmak üzere, diğer ülkelerle imzaladığımız serbest ticaret anlaşmalarını ticaretimize katkısını da artırmış olacağız. Bu kapsamda ortak komitede serbest ticaret anlaşmamızın ekindeki protokolün Pan Avrupa Akdeniz Menşe kurallarına dâhil bölgesel konvansiyona atıfta bulunacak şekilde değiştirilmesine kararlaştırdık. Ülkemiz ile Arnavutluk arasında yürürlükte olan serbest ticaret anlaşmasının ilgili protokolünü konvansiyona atıfta bulunarak tadil ettik.

Bu çerçevede yüce Meclisimizin desteklerini bekliyor, saygılarımızı sunuyoruz.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Teşekkür ediyorum Yavuz Bey.

Ticaret Bakanlığı temsilcimize sözü vermek istiyorum.

Buyurun.

TİCARET BAKANLIĞI ULUSLARARASI ANLAŞMALAR VE AVRUPA BİRLİĞİ GENEL MÜDÜRÜ HÜSNÜ DİLEMRE – Teşekkür ederim efendim.

Sayın Bakan Yardımcımızın özetine ekleyeceğim şu anda herhangi bir husus yok, bir soru olursa cevaplamaya hazırım.

Arz ederim efendim.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Teşekkür ediyorum.

Evet, söz almak isteyen veya soru sormak isteyen Komisyon üyelerimiz varsa söz vermek istiyorum.

Peki, yok.

Teklifin tümü üzerinde görüşmeler tamamlanmıştır.

Teklifin maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teklifin 1'inci maddesini okutuyorum:

TÜRKİYE CUMHURİYETİ İLE ARNAVUTLUK CUMHURİYETİ ARASINDA SERBEST TİCARET ANLAŞMASI İLE KURULAN ORTAK KOMİTENİN TÜRKİYE CUMHURİYETİ İLE ARNAVUTLUK CUMHURİYETİ ARASINDA SERBEST TİCARET ANLAŞMASINA EK 'MENŞELİ ÜRÜNLER' KAVRAMININ TANIMI VE İDARİ İŞ BİRLİĞİ YÖNTEMLERİNE İLİŞKİN PROTOKOL II'Yİ DEĞİŞTİREN 1/2020 SAYILI KARARININ ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA VE ANLAŞMANIN PROTOKOLLER VE EKLERİNE İLİŞKİN DEĞİŞİKLİKLERİN CUMHURBAŞKANINCA DOĞRUDAN ONAYLANMASINA DAİR YETKİ VERİLMESİNE İLİŞKİN KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- (1) 23 Ocak 2020 tarihinde imzalanan “Türkiye Cumhuriyeti ile Arnavutluk Cumhuriyeti Arasında Serbest Ticaret Anlaşması ile Kurulan Ortak Komitenin Türkiye Cumhuriyeti ile Arnavutluk Cumhuriyeti Arasında Serbest Ticaret Anlaşmasına Ek ‘Menşeli Ürünler’ Kavramının Tanımı ve idari İş Birliği Yöntemlerine İlişkin Protokol II’yi Değiştiren 1/2020 Sayılı Kararı’nın onaylanması uygun bulunmuştur.

(2) Birinci fıkrada belirtilen Anlaşmanın Protokoller ve Eklerine ilişkin değişiklikleri doğrudan onaylamaya Cumhurbaşkanı yetkilidir.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Bir önerge var, onu okutup ondan sonra her ikisini birlikte oylayacağım.

Okutuyorum:

Dışişleri Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2950) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 1'inci maddesinin 2'nci fıkrasının madde metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederim.

Zafer Sırakaya

İstanbul

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Kabul edilen önerge doğrultusunda değiştirilen 1'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Komisyonumuza gelen teklife madde ihdas edilmesine ve diğer maddelerin buna göre teselsül ettirilmesine ilişkin 1 adet önerge var, okutup işleme alacağım.

Okutuyorum:

Dışişleri Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2950) esas numaralı Kanun Teklifi'ne 1'inci maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki maddenin eklenmesini ve diğer maddelerin buna göre teselsül ettirilmesini arz ve teklif ederim.

MADDE 2- 11/12/2007 tarihli ve 5723 sayılı Türkiye Cumhuriyeti ile Arnavutluk Cumhuriyeti Arasında Serbest Ticaret Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanunun 1'inci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“(2) Birinci fıkrada belirtilen Anlaşmanın protokolleri ve eklerine ilişkin değişiklikleri doğrudan onaylamaya Cumhurbaşkanı yetkilidir.”

Zafer Sırakaya

İstanbul

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teklifin diğer maddesini okutuyorum:

MADDE 2- (I) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teklifin diğer maddesini okutuyorum:

MADDE 3- (I) Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teklifin tümünü redaksiyon yetkisiyle birlikte oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Özel sözcülerle ilgili önergeyi okutuyorum:

Dışişleri Komisyonu Başkanlığına

(2/2950) esas numaralı Kanun Teklifi'nin komisyon raporu hakkında Ankara Milletvekili Asuman Erdoğan, Karabük Milletvekili Niyazi Güneş, Gaziantep Milletvekili Derya Bakbak, Bursa Milletvekili Atilla Ödünç'ün özel sözcüler olarak atanmasını teklif ederim.

Akif Çağatay Kılıç

İstanbul

Dışişleri Komisyonu Başkanı

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Komisyon raporuna muhalefet şerhi koymak isteyen üyelerimiz varsa 27 Ocak 2021 Çarşamba günü saat 12.00'ye kadar muhalefet şerhlerini iletmeleri gerekmektedir.

Çok değerli milletvekilleri, Komisyon üyelerimiz; Sayın Bakan Yardımcımıza ve Ticaret Bakanlığı yetkililerine, aynı zamanda Dışişleri Bakanlığından gelen yetkililere teşekkür ediyoruz.

Ünal Bey söz istedi.

Buyurun.

V.- AÇIKLAMALAR

1.- İstanbul Milletvekili Ahmet Ünal Çeviköz'ün, Cumhuriyet Halk Partisi olarak, Dışişleri Komisyonunun dış politika oluşumunda öne çıkmasını ve dış politika formülasyonuna katkıda bulunmasını arzu ettiklerine ve Komisyonun Mısır'la ilişkileri canlandırıp dış politikamıza katkı yapma girişiminde bulunmasını somut öneri olarak gündeme getirmek istediklerine ilişkin açıklaması

AHMET ÜNAL ÇEVİKÖZ (İstanbul) – Sayın Başkan, çok teşekkür ederim.

Geçen sene bu Avrupa Birliğiyle ilgili olarak AB Uyum Komisyonu üyeleriyle ortak toplantı konusunda bir teklifimiz olmuştu siz de bunu olumlu karşılamıştınız. Bugün tekrar gündeme geldi ve önümüzdeki günlerde imkânlar elverdiği ölçüde böyle bir toplantıyı gerçekleştirmek istediğimizi dile getirdiniz. Bugün konuşuldu, aslında dış politikada önemli bazı gelişmeler olduğunu hepimiz duyduk, dinledik. Özellikle, Avrupa Birliğinin aralık zirvesinden sonra dün yapılan Dışişleri Bakanları Toplantısında ya da Dış İlişkiler Konseyi Toplantısında Türkiye'yle ilgili olarak, Avrupa Birliğinden bakışın daha olumluya döndüğünü gördük ve bunun sonucunda da yaptırımlarla ilgili çalışmanın şimdilik askıya alındığı ifadesiyle karşılaştık. Elbette Türkiye'nin dış politikasıyla ilgili olarak görülen olumlu gelişmeleri biz de memnuniyetle karşılıyoruz bu hepimiz için, ülkemiz için fevkalade önemlidir. Türkiye'nin dış politikasının yapımında ve dış politikanın yukarıya siyasi iradeye doğru bir şekilde bazı önerilerle pekiştirilerek geliştirilmesinde belli kurumların rolü vardır. Bu kurumların elbette bir tanesi Dışişleri Bakanlığı ise yasama organının şu an içinde bulunduğumuz komisyonlarından bir tanesi olan dış politika komisyonu ya da komitemiz de bu açıdan önemli bir komisyondur. Nitekim geçmişte de Dışişleri Komisyonunun çok çeşitli faaliyetlerinin dış politikanın formülasyonunda gayet önemli katkıları olduğunu gördük. Bu bakımdan Cumhuriyet Halk Partisi olarak Dışişleri Komisyonunun bu sene birtakım faaliyetlerinin dış politika oluşumunda ve yapımında öne çıkmasını ve sizin Başkanlığımızda bazı adımlar atılarak dış politika formülasyonuna katkıda bulunmasını arzu ediyoruz.

Elbette bugün konuşulan konular arasında daha çok Batı'yla ilişkiler ve Avrupa Birliğiyle ilişkiler dikkate getirildi. Ancak Doğu Akdeniz de bizim için dış politika açısından önemli politika konularından biridir. Bu bakımdan baktığımızda biz özellikle bölgede bazı ülkelerle olan ilişkilerimizin birkaç yıldır çok geri kalmış olmasını çok büyük bir üzüntüyle karşılıyoruz. O yüzden, Cumhuriyet Halk Partisi olarak somut bir şekilde şu teklifte bulunmak istiyoruz: En kısa zamanda, mümkünse şubat ayı içinde Dışişleri Komisyonunun oluşturacağı bir heyetle Mısır'a bir seyahat yaparak Mısır'la dış ilişkiler komisyonu düzeyinde ilişkileri canlandırıp parlamentolar arası bu ilişkiler üzerinden dış politikamıza önemli bir katkı yapma girişiminde bulunmasını bir somut öneri olarak gündeme getirmek istiyoruz.

Çok teşekkür ederim.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Teşekkür ediyorum.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARINI (Devam)

4.- Komisyon Başkanı Akif Çağatay Kılıç'ın, İstanbul Milletvekili Ahmet Ünal Çeviköz'ün yaptığı konuşmasında geçen bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Tabii, ben biraz evvelki açıklamamda da dile getirdim. Maalesef, bu tüm dünyada mücadele ettiğimiz Covid süreci, coronavirus süreci hepimizi hakikaten işlerinde ve günlük çalışmalarında siyasi olsun, iş hayatımızda olsun kısıtladı. Bunun en önemli yansımalarından birisi de maalesef seyahat alanında oldu yani siz de uluslararası birçok kişi, kurul, kurumla temas ediyorsunuz tüm üyelerimiz açısından söylüyorum. Yani gerçekten seyahat edebilme açısından -ki edebilirlik açısından- sorunumuz üst seviyede hem sağlığımız açısından hem de oradaki ülkelerin getirdiği kurallardan dolayı yoksa şu ana kadar bizim niyet ettiğimiz, yapmak istediğimiz birçok seyahatimiz tabii ki var. En yakın zamandakini söylemem gerekirse Azerbaycan'a bir ziyaretimiz olacaktı fakat son anda bizden önce giden bir ekip olan Sayın Hakan Çavuşoğlu'nun ekibindeki kendisi Covid'den teşhis konulunca, tabii orada da bir yükseliş başlayınca sayılarda açıkçası bu ziyareti gerçekleştiremedik. Bu tamamen bu içinde bulunduğumuz süreçle alakalı bir şey oldu. Yani bununla beraber birçok farklı ülkelere olan planlamalarımızı askıya almak durumunda kaldık, bekletmek durumunda kaldık. İnşallah, şu aşılama süreci hızlı bir şekilde tüm dünyada devreye girdikten sonra sonuç verir de biz de biraz daha fazla seyahat etme imkânına kavuşuruz. Ama artık bu aşı konusunun da yavaş yavaş tüm dünyada bir farklı noktaya gittiğini de görüyoruz.

Şimdi Utku Bey dışarıda ama basını dile getirdiği için dile getiriyorum hani Türkiye'yle alakalı İngiltere basınında ama Avrupa basınında özellikle Avrupa basını olmasının sebebi tabii şu: Şu anda aşı üretici konumunda olan ana şirketlerin birçoğu Avrupa menşeli yani tamam Amerika menşeli olan Pfizer de var işin içerisinde, Çin menşeli olan diğer şirketler veya Hindistan veya Rusya ama ana gövde anlamında baktığımızda daha çok Avrupa kıtasındaki birçok şirketten bu tip çalışmaların geldiğini görüyoruz ve özellikle Avrupa Birliğinin kendi içerisinde şu anda “Ya, biz hem kendimiz üretip de – birlik açısından söylüyorum, ülkeleri tek tek değil- nasıl vatandaşlarımıza aşılayamıyoruz?”un şu anda ciddi manada sıkıntısı içerisinde. İtalya'da bugün Hükümet düştü, daha doğrusu istifa etti, Başbakan Sayın Conte istifa etti o veya bu sebepten. Yani ciddi bir çalkantılı zamandan geçiyoruz. Benim de isteğim, niyetim ve arzum en kısa süre içerisinde birçok farklı ziyareti gerçekleştirip teması yapabilmek ama dediğim gibi bazı kurallardan dolayı hepimizi kısıtlıyor. İnşallah onları aşacağız hep beraber.

Ben hepinize teşekkür ediyorum.

Böylece, Dışişleri Komisyonumuzun 27'nci Yasama Dönemi Dördüncü Yasama Yılı 4'üncü Toplantısını kapatıyorum.

Hepinize sağlıklı günler dilerim.

Kapanma Saati: 18.05

